

Kortanalys 3/2022

Polisens forensiska undersökningar

Utveckling av förekomst och handläggningstid i utredda ärenden

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Om polisens forensiska verksamhet	4
Tidigare undersökningar	5
Syfte och frågeställningar	6
Metod	8
Material	8
Redovisning och analys	8
Begränsningar	10
Resultat	11
Förekomst av forensisk undersökning	11
Handläggningstid	21
Avslutande diskussion	27
Referenser	29
Bilagor	31
Bilaga 1. Kompletterande figurer och tabeller	31
Bilaga 2. Mer om de forensiska datakällorna	38
Bilaga 3. Mer om tidsserieanalys	39

urn:nbn:se:bra-1067

© Brottsförebyggande rådet 2022

Författare: Elisabeth Nordén

Vetenskaplig granskare: Professor Marie Torstensson Levander vid Institutionen för kriminologi, Malmö universitet, har vetenskapligt granskat utkast till kortanalysen och lämnat värdefulla synpunkter. Det är dock Brå som i alla avseenden är ansvarig för innehållet i rapporten.

Omslagsillustration: Susanne Engman

Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm

Telefon 08-527 58 400, e-post info@bra.se, www.bra.se

Denna kortanalys kan laddas ner från Brås webbplats <http://www.bra.se>

Sammanfattning

Forensiska undersökningar kan vara en viktig nyckel för att komma vidare i det polisiära utredningsarbetet och det är därför angeläget att studera deras utveckling. Syftet med den här kortanalysen är därför att beskriva utvecklingen av polisens forensiska undersökningar i utredda ärenden. Begreppet *forensisk undersökning* används i kortanalysen som samlingsbegrepp för undersökningar och spårssäkring som utförs inom ramen för Nationellt forensiskt centrum (NFC), forensisk sektion eller it-brottscentrum. Det innebär att även kriminaltekniska undersökningar här innefattas i begreppet. Forensiska undersökningar utförda utanför polisens forensiska verksamhet, till exempel vid Rättsmedicinalverket, ingår inte i den här kortanalysen.

Kortanalysen baseras på datauttag över 2 663 163 utredda polisärenden som avslutades under perioden 2017–2021. Detta sammankopplades med data från NFC för perioden 2016–2021, samt från forensiska sektioner eller it-brottscentrum för perioden 2017–2021.

Totalt sett lika vanligt med någon forensisk undersökning som tidigare

Andelen utredda ärenden som innehöll någon forensisk undersökning under det senaste året (vid NFC, forensisk sektion eller it-brottscentrum) var 15 procent mellan 2018 och 2021, utan någon tydlig trend i endera riktningen. Däremot syns förändringar när olika grenar av den forensiska verksamheten studeras separat. Andelen utredda ärenden med undersökning hos NFC ökade (från 11 % första kvartalet 2017 till 13 % tredje kvartalet 2021) och i viss mån även med it-forensisk undersökning (från i genomsnitt 2,1 % per kvartal under perioden 2018–2019 till 2,3 % under perioden 2020–2021). Andelen med kriminalteknisk undersökning minskade däremot (från 6,6 % första kvartalet 2018 till 5,0 % tredje kvartalet 2021).

För ärenden med någon undersökning hos NFC respektive it-forensisk undersökning ökade även det genomsnittliga antalet undersökningar per ärende med någon undersökning. Någon sådan förändring syns däremot inte för kriminaltekniska undersökningar.

Under undersökningsperioden skedde organisationsförändringar, som bland annat medförde att en del undersökningar som tidigare utförts av kriminaltekniker skulle göras vid NFC. Förändringarna i andelen utredda ärenden med forensisk undersökning hos NFC respektive med kriminalteknisk undersökning verkar dock inte i första hand vara relaterat till det, utan till att laboratorieundersökningar blivit vanligare medan vissa kriminaltekniska undersökningar blivit mindre vanliga.

Andelen med någon forensisk undersökning minskade för tillgreppsbrott och i region Stockholm

De flesta brottskategorierna uppvisar, likt utvecklingen totalt, inte någon tydlig trend i andelen utredda ärenden med någon forensisk undersökning. Vissa brottskategorier har dock en annorlunda utveckling. Framförallt tillgreppsbrott där andelen tydligt minskat (från 22 % första kvartalet 2018 till 15 % tredje kvartalet 2021), med anledning av en nedgång i kriminaltekniska undersökningar.

På samma sätt uppvisar de flesta polisregionerna en utveckling som liknar den nationella, utan någon tydlig trend. Men för region Stockholm minskade andelen utredda ärenden med forensisk undersökning (från 21 % första kvartalet 2018 till 16 % tredje kvartalet 2021), medan andelen tvärtom ökade något för region Syd (från 13 till 15 %). Nedgången i region Stockholm beror på en tydlig nedgång i kriminalteknisk undersökning, medan ökningen hos region Syd främst drivs av en ökning i forensisk undersökning hos NFC.

För undersökningar inom NFC var det även möjligt att studera utvecklingen indelat efter undersökningstyp. Det framgick då att ökningen inte var avgränsad till några enskilda undersökningstyper, utan generell. Det blev också vanligare med mer än en typ av undersökning hos NFC inom samma ärende, vilket kan göra hanteringen mer komplex.

Polisiär handläggningstid ökade i ärenden med forensisk undersökning hos NFC

Medianen för polisiär handläggningstid i ärenden med forensisk undersökning uppvisade ingen trend mellan januari 2018 och juli 2020, men ökade därefter fram till maj 2021 (från en median om 59 dagar till 76 dagar). Det var främst i ärenden med forensisk undersökning hos NFC som den polisiära handläggningstiden ökade, medan någon tydlig ökning inte syns för ärenden med kriminalteknisk eller it-forensisk undersökning. Den polisiära handläggningstiden ökade heller inte bland utredda ärenden utan forensisk undersökning.

För NFC var det möjligt att studera även den forensiska handläggningstiden. Medianen för forensisk handläggningstid hos NFC var i stort sett oförändrad mellan januari 2017 och november 2019. Därefter ökade handläggningstiden kraftigt fram till februari 2021 (från en median om 4 dagar till 25 dagar), för att mot slutet av undersökningsperioden åter minska. Ett måttligt statistiskt signifikant samband hittades mellan utvecklingen av medelvärdet (men inte medianen) för NFC:s handläggningstid och polisiär handläggningstid i dessa ärenden. Det innebär att när medelvärdet för NFC:s handläggningstid ökar, finns en tendens till att också den genomsnittliga polisiära handläggningstiden ökar för dessa ärenden.

Inledning

Forensiska undersökningar är ibland nödvändiga för att komma vidare i polisutredningar, då det exempelvis behöver slås fast vilket vapen som använts eller vem som lämnat DNA-spår på brottsplatsen. Eftersom forensiska undersökningar alltså kan vara en mycket viktig nyckel för det polisiära utredningsarbetet, är det angeläget att studera deras utveckling.

Om polisens forensiska verksamhet

Polismyndigheten utför främst egna forensiska undersökningar vid nationellt forensiskt centrum (NFC), regionala forensiska sektioner och regionala it-brottscentrum.¹ Vid de forensiska sektionerna arbetar bland annat kriminaltekniker och lokala brottsplatsundersökare.² De utför platsundersökningar och undersöker ett urval av insamlad bevisning, innan bevisningen vid behov vidarebefordras till NFC (Riksrevisionen 2017). Vid it-brottscentrum utförs it-forensiska undersökningar, varav den vanligaste är mobiltömning (Polismyndigheten 2020b). NFC utför ett brett spektrum av forensiska undersökningar, men de överlägset vanligaste är narkotika- respektive DNA-undersökningar (Brå 2019). Inom vissa polisregioner förekommer även andra stödfunktioner, till exempel sektioner för kamerabevakning och analys, som utför främst enklare it-forensiska undersökningar. Sådana stödfunktioner ingår dock inte i denna kortanalys (för anledning se s. 10).

Polisen kan hantera teknisk bevisning utan att den också genomgår undersökning inom deras forensiska verksamhet. Till exempel kan polisen ha tagit emot skärmdumpar från målsägare, fotograferat skador på målsägare eller gjort bankkontosökningar för att spåra transaktioner, utan att dessa bevis undersöks inom ramen för just den forensiska verksamheten.

¹ Utöver ovannämnda verksamheter finns också nationellt it-brottscentrum, som biträder utredningar som bedrivs vid polisens nationella operativa avdelning (NOA) samt andra utredningar där avancerad it-forensisk kompetens krävs eller särskilt känsliga personuppgifter hanteras (Polismyndigheten 2020b).

² Kriminaltekniker har genomgått en ettårig vidareutbildning i kriminalteknik och arbetar i första hand med grövre brott, medan lokala brottsplatsundersökare är poliser som genomgått en kortare vidareutbildning och arbetar med mängdbrott.

Tabell 1. Beskrivning av den kategorisering av forensiska undersökningar som användes inom kortanalysen.

Kategori	Exempel på vanliga undersökningar
<i>Nationellt forensiskt centrum (NFC)</i>	
DNA	DNA-analys av personprov (saliv), DNA-undersökning av olika spår från brottsplats.
Dokumentanalys	Äkthetsundersökning av sedlar, äkthetsundersökning av persondokument, handstilsundersökning.
Fingeravtryck	Fingeravtrycksframkallning, fingeravtrycksjämförelse.
Ljud, bild och foto	Fotografering av spår där bilderna ska ligga till grund för vidare analys av t.ex. finger- eller skoavtryck, fotodokumentation av bevisning, identifiering av person eller föremål från bildmaterial, bildbehandling, brottsplatsfotografering.
Narkotika	Fastställande av mängd, beskrivning av utseende samt identifiering (främst cannabisharts, pulver och tableter).
Vapen	Standardundersökning av skjutvapen, jämförelse mot register över kulor och patronhylsor från andra brottsutredningar.
Övrigt	Undersökningar inom alkohol och gift, brand, kemi, morfologi, it-relaterat material, spår.
<i>Forensiska sektioner / It-brottscentrum</i>	
Kriminalteknik	Platsundersökning, spårsäkring av DNA, spårsäkring av fingeravtryck, fotoarbete.
It-forensik	Mobiltelefonundersökning, bild-/ljudundersökning, datamedieundersökning.

Fotnot: Indelningen baseras i första hand på de registrerade ämnesområdena. Bild-/ljudundersökning kategoriserades dock om från kriminalteknik till it-forensik och ämnesområdet digitala hos NFC delades in i två underkategorier (ljud, bild, foto respektive it-material).

Från och med 2018 har Polismyndigheten successivt fått kraftigt höjda anslag (prop. 2017/18:1). Samma år påbörjades också utvecklingsarbete av den forensiska verksamheten (Polismyndigheten 2019). En av förändringarna var att det påbörjades en omorganisation i oktober 2019 som medförde att forensiskt laboratoriearbete som tidigare skett vid de forensiska sektionerna övertogs av NFC, samtidigt som laboratorierna koncentrerades (Karlsson 2019). En annan förändring var att det mellan 2018 och 2021 successivt inrättades regionala it-brottscentrum, som tog över uppgiften att utföra it-forensiska undersökningar från de forensiska sektionerna (Brå 2016, Polismyndigheten 2020a, Riksrevisionen 2021).

Tidigare undersökningar

I en tidigare kortanalys beskrevs i vilka polisärenden som NFC utför forensiska undersökningar och vilka handläggningsbeslut som fattas i dessa (Brå 2019). Det framgick där att NFC var involverat i endast 5 procent av alla avslutade polisiära ärenden. Det har att göra med att en stor del av ärendena aldrig utreds (så kallad direktavskrivning) och att forensiska undersökningar bara kommer ifråga om utredning påbörjas. Bland ärenden

som slutredovisades till åklagare³ var andelen med undersökning hos NFC betydligt större (25 procent). Undersökningar hos NFC var också betydligt vanligare inom vissa brottstyper, framförallt innehav eller överlåtelse av narkotika (71 respektive 61 %) samt mord och dråp (51 %).

I polisiära ärenden där någon är häktad förekommer forensisk undersökning hos NFC eller Rättsmedicinalverket (RMV) i uppskattningsvis 40 procent av fallen (Statskontoret 2016).

Undersökningarna verkar kunna ha viss betydelse för häktningstiderna, eftersom åklagaren i 13 procent av ansökningarna om förlängd häktning angav som enda motiv att man väntar på svar från forensisk undersökning. I granskningar av den forensiska verksamheten har det bland annat lyfts fram att undersökningar hos NFC hållit hög kvalitet, men att handläggningstiderna varit för långa och att detta ansetts ha påverkat hur lång tid polisens utredningar tar (Riksrevisionen 2017, Statskontoret 2016).

Vid en intern granskning lyfte polisen fram att antalet it-forensiker är alldeles för få och att it-forensiskt stöd därför alltför sällan ges, särskilt vid utredningar av vanligt förekommande brott (så kallade mängdbrott) som i princip inte ansågs få någon sådan hjälp alls (Polismyndigheten 2020a).

Syfte och frågeställningar

Kortanalysens syfte är att undersöka utvecklingen av polisens forensiska undersökningar i utredda ärenden som avslutades under perioden 2017–2021.⁴ Frågeställningar som undersöks är:

- Hur utvecklades andelen och antalet utredda ärenden där någon forensisk undersökning utfördes?
- Skiljer sig utvecklingen när endast ärenden som redovisats till åklagare studeras?
- Syns skillnader i utvecklingen beroende på typ av forensisk undersökning, brottskategori eller polisregion?
- Förändrades andelen ärenden där mer än en typ av forensisk undersökning (så kallade samarbetsärenden⁵) utfördes hos NFC?
- Förändrades det genomsnittliga antalet forensiska undersökningar per ärende?
- Hur utvecklades handläggningstiden för polisärenden där forensisk undersökning utfördes (forensisk respektive polisiär handläggningstid)?

³ Efter att polisen slutredovisat ärendet till åklagare ska denne fatta beslut om eventuellt åtal, strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse.

⁴ Utredda ärenden avslutas när beslut fattas om nedläggning eller att redovisning till åklagare. Valet av tidsperiod begränsades av tillgången till data.

⁵ Samarbetsärenden är mer komplicerade och medför längre handläggningstid (Polismyndigheten 2021a).

Med forensisk undersökning avses i denna kortanalys undersökningar och spårssäkring som utförs inom ramen för NFC, forensisk sektion eller it-brottscentrum. Även kriminaltekniska undersökningar inkluderas alltså här i begreppet och innefattar både undersökningar och olika former av spårssäkring. Forensiska undersökningar som utförs av andra än polisen, till exempel av RMV,⁶ ingår däremot inte i kortanalysen.

⁶ RMV arbetar bland annat med att analysera drogtestar och utföra rättsmedicinska undersökningar.

Metod

Material

Kortanalysen baseras på följande data från polisen:

1. Utredda polisärenden rörande brott som avslutades 2017–2021.
2. Forensiska ärenden och tillhörande undersökningar vid NFC som avslutades 2016–2021 (ärendehanteringssystemet Forum).⁷
3. Forensiska ärenden och tillhörande undersökningar vid forensiska sektioner eller it-brottscentrum som avslutades 2017–2021 (ärendehanteringssystemet TekPro).

Totalt ingår 2 663 163 utredda polisärenden.⁸ Att ärendena utretts innebär att förundersökning eller förenklat utredningsförfarande inletts. Ärendena avslutades antingen genom redovisning till åklagare eller nedlagd utredning. Varje polisärende har ett unikt K-darienummer och det är via detta nummer som uppgifter om polisärenden respektive forensiska ärenden kopplades samman.⁹ En mer detaljerad beskrivning av datakällorna återfinns i bilaga 2.

Redovisning och analys

Ett polisiärt ärende kan innehålla mer än ett forensiskt ärende, som i sin tur kan innehålla mer än en undersökning, men det är genomgående polisärendet som är utgångspunkt för redovisningen. Det är också tidpunkten för det polisiära ärendets avslut som är utgångspunkt, förutom för statistiken över forensisk handläggningstid som istället utgår ifrån när det senaste forensiska ärendet avslutades.¹⁰ För att kunna följa utvecklingen behöver statistiken vara jämförbar över tid. Därför redovisas andelen med något forensiskt ärende tidigast ett år innan och senast ett kvartal efter att

⁷ Data gick bara att få ut för forensiska undersökningar som avslutats 2017 eller senare, p.g.a. begränsningar i det datasystem som användes. I en tidigare kortanalys (Brå 2019) användes dock data över forensiska undersökningar vid NFC 2016 som gick att återanvända även för denna kortanalys. Eftersom den tidigare kortanalysen inte studerade forensiska sektioner och IT-brottscentrum var det däremot inte möjligt att använda samma lösning för dem.

⁸ Direktavskrivna ärenden, alltså ärenden som läggs ned utan att utredning ens inletts, ingår alltså inte. Detta för att undvika alltför omfattande datauttag och med tanke på att forensiska undersökningar ändå bara beställs om utredning inleds.

⁹ K-darienummer registreras dock annorlunda i det forensiska ärendehanteringssystemet TekPro än i de andra systemen som användes här, då darienumret där saknar ett prefix som finns med i de andra. För att kunna sammanföra information från de olika systemen användes därför K-darienummer utan prefix. Det innebär att 22 polisiära ärenden behövde uteslutas, för att de inte gick att särskilja från ett annat ärende när prefix saknades. Eftersom det rör sig om en mycket liten del av ärendena (22 av 2 663 185) kan det inte ha någon betydelse för resultaten.

¹⁰ Det medför även att den forensiska handläggningstiden avser alla polisiära ärenden med någon avslutad forensisk undersökning. Till skillnad från statistiken i övrigt behöver det polisiära ärendet alltså inte ha avslutats.

polisärendet avslutades. I de flesta fall avslutas det polisiära ärendet inom ett år efter den forensiska undersökningen.¹¹ Det sista kvartalet 2021 kunde inte redovisas vad gäller avslutade polisärenden, eftersom det inte skulle vara jämförbart med tidigare undersökningsperiod.¹²

När ärendena redovisas efter brottskategori belyser det ifall det bland ärenden inom en viss brottskategori utfördes någon forensisk undersökning som avsåg brottskategorin ifråga.¹³ När redovisningen görs efter typ av forensisk undersökning belyser det de ärenden där någon forensisk undersökning av denna typ förekommer. Ett ärende kan innehålla flera olika typer av forensiska undersökningar och andelarna summerar därför inte till andelen ärenden med någon forensisk undersökning.

Den polisiära handläggningstiden avser antalet dagar från ärendets inskrivning till dess avslut. NFC:s handläggningstid avser här antalet dagar som den eller de forensiska undersökningarna var öppna (från det att det första materialet inkom till avslut).

I syfte att studera hur mycket den forensiska handläggningstidens utveckling verkar påverka den polisiära handläggningstidens utveckling utfördes tidsserieanalyser över sambandet dem emellan. När samband mellan två tidsserier studeras behöver man nämligen ta hänsyn till att observationerna *inom* respektive tidsserie för det mesta inte kan anses vara oberoende av varandra,¹⁴ eftersom risken annars är stor att man kommer hitta ett falskt samband (Yule 1926). Exempelvis behöver man ta hänsyn till eventuell säsongvariation eller generell trend (se t.ex. Cryer och Chan 2008 för närmre beskrivning av metoden). För beskrivning av hur tidsserieanalyserna utfördes, se bilaga 3.

¹¹ Vad gäller NFC (Forum) var det 4,5 procent av ärendena där polisärendet avslutades mer än ett år efter att det senaste forensiska ärendet avslutades. Vad gäller forensiska sektioner eller IT-brottscentrum (Tekpro) var motsvarande andel 3,5 procent.

¹² Eftersom information saknades om forensiska ärenden som avslutats 2022 skulle andelen med forensisk undersökning annars riskera att underskattas mot slutet av 2021, i relation till tidigare undersökningsperiod. För NFC var det 1,8 procent av polisärendena med forensisk undersökning där det första forensiska ärendet avslutades mer än ett kvartal efter polisärendet. För forensiska sektioner eller IT-brottscentrum (Tekpro) var motsvarande andel 7,8 procent.

¹³ Ärendenas indelning i brottskategorier bygger på det första brottet i ärendet. Detta beror på att datauttaget över polisiära ärenden endast innehöll det första brottet. De flesta ärenden innehåller endast ett brott. Men det innebär ändå att det vore problematiskt om man skulle ta fram statistik över andelen ärenden som avser en viss brottskategori, eftersom nivån då skulle underskattas. Här redovisas dock andelen ärenden som innehåller någon forensisk undersökning inom respektive brottskategori och det finns inte anledning att tro att utvecklingen av denna statistik skulle vara snedvriden med anledning av detta.

¹⁴ Det kan till exempel handla om att det *inom* en och samma tidsserie finns ett samband mellan dess värde vid en viss tidpunkt och dess värde vid tidpunkten dessförinnan (så kallad autokorrelation).

Begränsningar

De forensiska systemen saknar sammankoppling med övriga ärendehanteringssystem hos polisen (inklusive varandra). Det innebär att uppgifter om ärendet måste fyllas i manuellt, vilket får som konsekvens att det kan förekomma fel i exempelvis K-diarienummer (Riksrevisionen 2017). Därför finns risk för ett visst bortfall när andelen ärenden med forensisk undersökning redovisas.¹⁵ Underskattningen är dock sannolikt endast marginell.

Under undersökningsperioden har det skett förändringar som medfört en viss förflyttning av ärenden från det ärendehanteringssystem som registrerar kriminaltekniska och it-forensiska undersökningar (Tekpro) till det system som används av NFC (Forum). När det bedöms som relevant för att tolka utvecklingen omnämns sådana förändringar i resultatdelen. Se bilaga 2 för närmre beskrivning.

Det kan finnas skillnader mellan olika regioner i hur undersökningar registreras i det system som används av forensiska sektioner och it-brottscentrum (Tekpro), varför inga mer detaljerade indelningar gjordes av undersökningstyp annat än mellan kriminalteknik och it-forensik. Forensisk handläggningstid redovisas heller inte för kriminaltekniska och it-forensiska undersökningar, på grund av osäkerhet kring uppgifternas kvalitet.

It-forensiska undersökningar omfattar bild- och ljudundersökningar vid forensisk sektion eller it-brottscentrum. Inom vissa regioner görs dock sådana undersökningar numera även utanför dessa verksamheter, exempelvis vid regionala stödfunktioner med inriktning på kamerabevakning och bildanalys.¹⁶ Eftersom dessa än så länge i första hand registrerar sitt arbete i andra ärendehanteringssystem än de som används här, förväntas detta arbete inte reflekteras i statistiken.

¹⁵ Det var inte möjligt att undersöka hur vanligt det var att ett felaktigt K-diarienummer registrerats. Eftersom kortanalysen endast omfattar avslutade ärenden, kan forensiska undersökningar som inte gick att matcha med de polisiära ärendena referera till ärenden som fortfarande var öppna.

¹⁶ Enligt uppgift från personal vid NFC.

Resultat

Förekomst av forensisk undersökning

Andelen utredda ärenden med forensisk undersökning oförändrad

Det syns ingen tydlig trend i andelen utredda ärenden med någon forensisk undersökning senaste året hos NFC, forensisk sektion eller it-brottscentrum, utan andelen varierade runt i genomsnitt 15 procent mellan första kvartalet 2018 och tredje kvartalet 2021 (se figur 1). Utvecklingen ser likartad ut när *antalet* ärenden studeras (se figur 14 i bilaga 1).¹⁷ Någon forensisk undersökning genomfördes i genomsnitt i omkring 20 000 utredda ärenden per kvartal.

Det är vanligast med någon forensisk undersökning hos NFC. Till skillnad från de kriminaltekniska och it-forensiska undersökningarna var det för NFC möjligt att följa utvecklingen från och med 2017. Andelen utredda ärenden med någon forensisk undersökning hos NFC varierade runt i genomsnitt 11 procent mellan första kvartalet 2017 och tredje kvartalet 2018. Därefter ökade andelen till 13 procent första kvartalet 2019, och fortsatte sedan på ungefär samma nivå. Om istället *antalet* ärenden med undersökning hos NFC studeras ser ökningen däremot ut att ha varit mer eller mindre kontinuerlig fram till första kvartalet 2020 (se figur 15 i bilaga 1). Sista kvartalet 2019 skedde en omorganisation som medförde att forensiskt laboratoriearbete som tidigare skett vid de forensiska sektionerna övertogs av NFC (se gråmarkerat område i figur 1). Den ökade andelen ärenden hos NFC tycks dock till större delen ha skett innan dess.

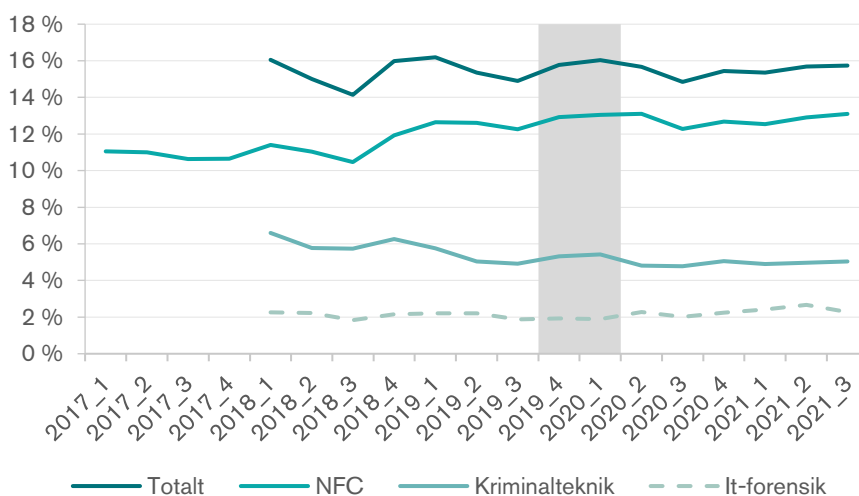
Näst efter undersökningar hos NFC är det vanligast med kriminalteknisk undersökning. Andelen utredda ärenden med någon kriminalteknisk undersökning minskade från 6,6 till 5,0 procent mellan första kvartalet 2018 och andra kvartalet 2019, och fortsatte därefter på ungefär samma nivå. Nedgången inträffade redan före omorganisationen av den forensiska verksamheten och tycks alltså inte vara relaterad till den. Utvecklingen är i stort sett densamma när antalet studeras (se figur 16 i bilaga 1).

It-forensisk undersökning är minst vanlig. Andelen utredda ärenden med någon it-forensisk undersökning fluktuerade något från kvartal till kvartal, men uppvisade en svagt ökande tendens under undersökningsperioden. Fram till slutet av 2019 var det i genomsnitt 2,1 procent av de utredda ärendena som hade någon it-forensisk undersökning, medan andelen därefter i genomsnitt var 2,3 procent. Utvecklingen är densamma för *antalet* utredda ärenden med forensisk undersökning. Däremot ser utvecklingen något annorlunda ut om man utgår ifrån samtliga ärenden med it-forensisk undersökning, oavsett om polisärendet hunnit avslutas eller inte (se figur 17

¹⁷ Något som dock skiljer sig är att det tillkommer ett säsongsmönster, på så sätt att färre utredda ärenden tenderar att avslutas under kvartal 3, som sammanfaller med de vanligaste semestermånaderna.

i bilaga 1). Då blir det nämligen tydligare att antalet ökade, från i genomsnitt cirka 3 200 per kvartal under perioden 2018–2019, till i genomsnitt cirka 3 700 per kvartal under perioden 2020–2021. En del av denna ökning har alltså ännu inte hunnit göra avtryck på de avslutade polisärendena. Att det i detta fall gör skillnad ifall oavslutade ärenden ingår eller inte, men inte i övrigt, är troligen relaterat till att den polisiära handläggningstiden är särskilt lång i ärenden med it-forensisk undersökning.¹⁸

Figur 1. Andelen utredda ärenden där någon forensisk undersökning genomfördes senaste året, totalt samt uppdelat efter undersökning vid NFC respektive kriminalteknisk eller it-forensisk undersökning vid forensisk sektion eller it-brottscentrum.

Fotnot: Det gråmarkerade området avser ursprunglig tidplan för omorganisation av den forensiska verksamheten.

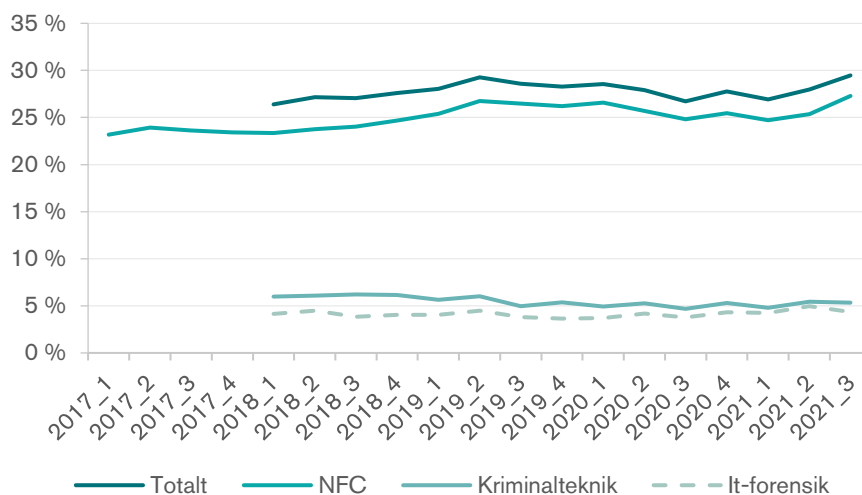
Utvecklingen likartad bland ärenden redovisade till åklagare

Forensisk undersökning är vanligare i ärenden som polisen redovisat till åklagare, som därefter ska besluta om åtal, åtalsunderlåtelse eller strafföreläggande. Om det blivit vanligare med forensiska undersökningar i dessa ärenden, men inte generellt bland utredda ärenden, kan det tyda på att teknisk bevisning oftare krävs för att ärendet ska redovisas till åklagare. Utvecklingen bland ärenden redovisade till åklagare liknar dock den för samtliga utredda ärenden, vilket alltså talar emot detta. Andelen av dessa ärenden som innehöll någon forensisk undersökning varierade under undersökningsperioden runt ett genomsnitt om 28 procent, utan någon tydlig trend (se figur 2). Bland ärenden som redovisades till åklagare ökade andelen med forensisk undersökning hos NFC något (från 24 % 2017–2018 till 26 % 2019–2021). Andelen med kriminalteknisk undersökning minskade istället mellan kvartal fyra 2018 och kvartal tre 2019 (från 6,2 till

¹⁸ För utredda ärenden 2018–2021 med någon IT-forensisk undersökning 2017–2021 var medianen för den polisiära handläggningstiden 125 dagar. För ärenden med undersökning hos NFC respektive kriminalteknisk undersökning var motsvarande 71 respektive 62 dagar.

5,0 %), för att sedan fortsätta på ungefär samma nivå. Andelen ärenden redovisade till åklagare som innehöll någon it-forensisk undersökning uppvisade en viss ökande tendens (från i genomsnitt 4,1 % första året till 4,5 % sista året).

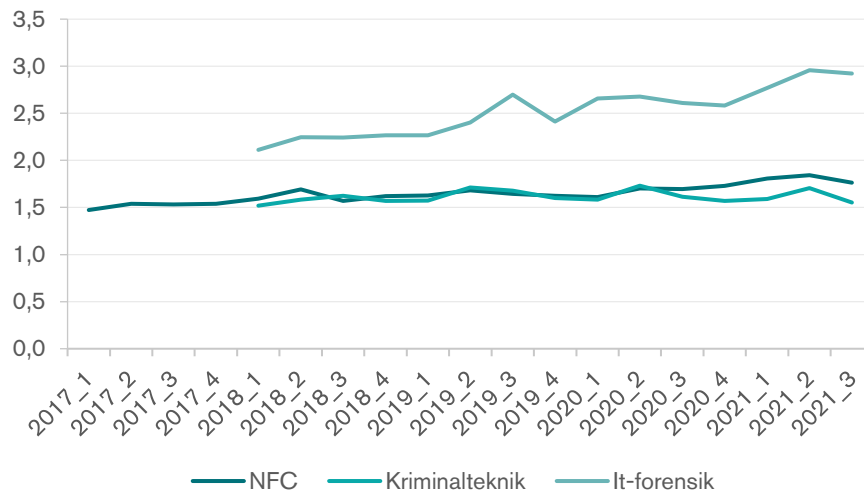
Figur 2. Andelen ärenden redovisade till åklagare där någon forensisk undersökning genomfördes senaste året, totalt samt uppdelat efter undersökning vid NFC respektive kriminalteknisk eller it-forensisk undersökning vid forensisk sektion eller it-brottscentrum.

Fler undersökningar per ärende

Bland utredda ärenden med undersökning hos NFC ökade det genomsnittliga antalet undersökningar från 1,5 till 1,8 mellan första kvartalet 2017 och tredje kvartalet 2021 (se figur 3). Bland ärenden med någon it-forensisk undersökning ökade det genomsnittliga antalet sådana undersökningar från 2,1 till 2,9 per ärende, mellan första kvartalet 2018 och tredje kvartalet 2021. Däremot ökade inte det genomsnittliga antalet kriminaltekniska undersökningar per ärende under perioden. Att laboratorieundersökningar under perioden förflyttades från de forensiska sektionerna till NFC kan dock ha påverkat utvecklingen.

Figur 3. Genomsnittligt antal forensiska undersökningar per utrett ärende med någon forensisk undersökning senaste året, uppdelat efter undersökningar hos NFC respektive kriminalteknisk eller it-forensisk undersökning vid forensisk sektion eller it-brottscentrum.

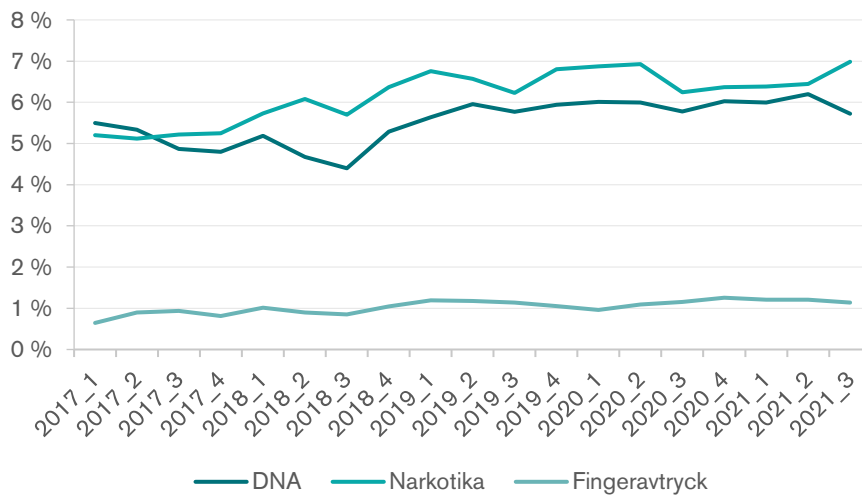

Ökningen inom NFC är inte avgränsad till viss typ av undersökning

För undersökningar vid forensisk sektion eller it-brottscentrum var det inte möjligt med mer detaljerad redovisning än uppdelat efter kriminalteknisk respektive it-forensisk undersökning (se s. 10, under Metod). Detta underavsnitt handlar därför endast om undersökningstyper inom NFC.

Utvecklingen av andelen utredda ärenden med någon forensisk undersökning styrs främst av utvecklingen av narkotika- respektive DNA-undersökningar, då dessa är överlägset vanligast. Andelen utredda ärenden med någon undersökning av narkotika ökade successivt mellan första kvartalet 2017 och första kvartalet 2019 (från 5,2 till 6,8 %), och fortsatte därefter på ungefär samma nivå (se figur 4). Andelen med undersökning av DNA minskade till en början fram till tredje kvartalet 2018 (från 5,5 till 4,4 %), för att sedan öka igen fram till andra kvartalet 2019 (6,0 %), och därefter fortsätta på ungefär samma nivå. Andelen utredda ärenden med undersökning av fingeravtryck ökade tydligt mellan första kvartalet 2017 och första kvartalet 2019 (från 0,6 till 1,2 %), och fluktuerade därefter runt denna nivå.

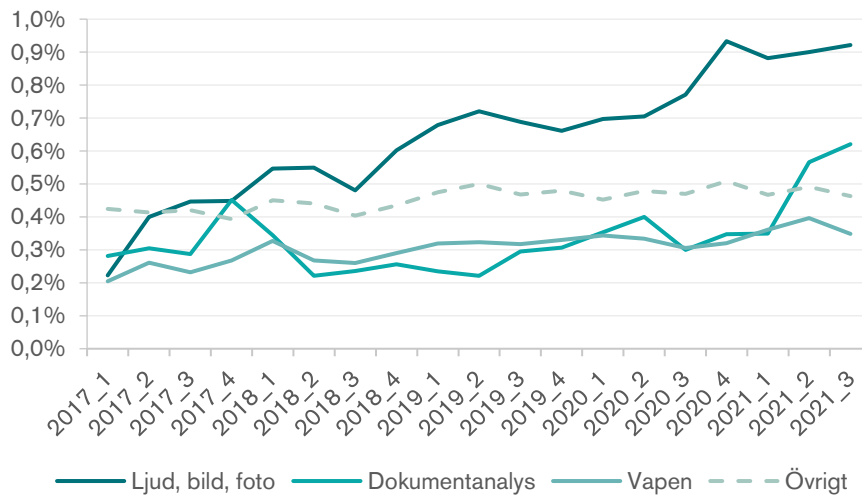
Figur 4. Andelen utredda ärenden där någon undersökning hos NFC genomfördes senaste året, för de vanligaste undersökningstyperna DNA, narkotika och fingeravtryck.

Andelen utredda ärenden med undersökning hos NFC avseende ljud, bild eller foto ökade kraftigt, särskilt mot slutet av 2021 (från 0,2 till 0,9 %, se figur 5). Den överlägset vanligaste formen av undersökning inom kategorin är fotoarbete som förberedelse inför vidare analys, till exempel fotografering av fingeravtryck, men ökningen syns även om man bortser från detta.¹⁹ Andelen utredda ärenden med dokumentanalys fluktuerade utan någon tydlig trend fram till första kvartalet 2021 (i genomsnitt 0,3 %), för att därefter öka tydligt i slutet av 2021 (0,6 %). Med tanke på att andelen fluktuerar ganska kraftigt är det dock oklart om denna uppgång är tillfällig eller utgör början på en ny trend. Det är dock troligt att ökningen är relaterad till att handlagda brott avseende penningförfalskning ökade tydligt (Brå 2022), eftersom äkthetsundersökning av sedlar är den vanligaste formen av dokumentanalys. Andelen utredda ärenden med vapenundersökning ökade under undersökningsperioden (från 0,2 till 0,3 %). Även andelen med övrig undersökning ökade (från 0,4 till 0,5 %).

¹⁹ Om man exkluderar spårfotografering från kategorin ljud, bild, foto, ökade andelen utredda ärenden med någon sådan undersökning under undersökningsperioden från 0,06 till 0,32 procent, vilket motsvarar en ungefär lika stor relativ ökning, om än från en betydligt lägre nivå.

Figur 5. Andelen utredda ärenden där någon undersökning hos NFC genomfördes senaste året, för undersökningstyperna ljud, bild, foto, dokumentanalys, vapenundersökning samt övriga (brand, morfologi, kemi, alkohol och gift, it-material, spår).

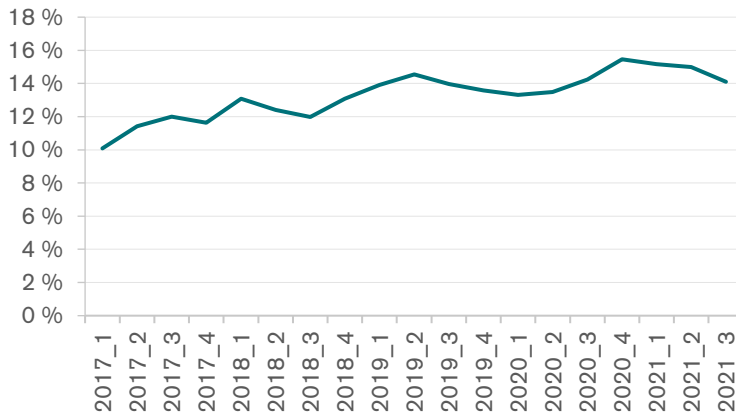

Har blivit vanligare med flera undersökningstyper i samma ärende

Ärenden med undersökningar inom mer än en typ av forensisk undersökning brukar av polisen beskrivas som mer komplexa, bland annat för att olika undersökningar av ett och samma bevis måste göras i rätt ordning och med särskild försiktighet för att undvika att beviset kontamineras eller förstörs (Polismyndigheten 2022). Bland de utredda ärendena med någon forensisk undersökning hos NFC ökade andelen med undersökningar inom mer än en typ av undersökning mellan första kvartalet 2017 och tredje kvartalet 2021 (från 10 till 14 %, se figur 6).²⁰

²⁰ Den stora ökningen i spårfotoografering som förberedelse inför vidare undersökning kan inte förklara utvecklingen. Även om man bortser från spårfotoografering ökade andelen med undersökning inom mer än en typ från 9,6 till 13 procent.

Figur 6. Andelen som undersöktes inom mer än en typ (ämnesområde) av forensisk undersökning, bland utredda ärenden med någon forensisk undersökning hos NFC senaste året.

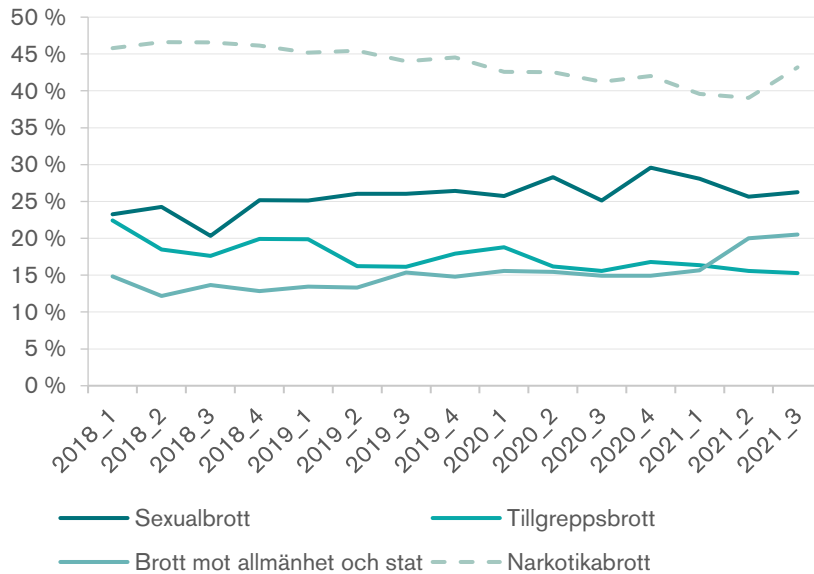

För tillgreppsbrott minskade andelen ärenden med forensisk undersökning

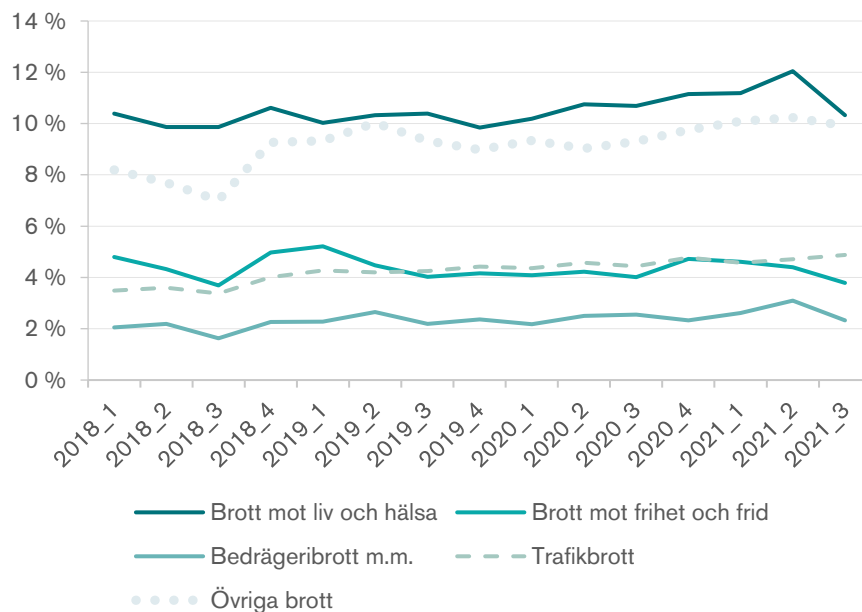
I likhet med utvecklingen totalt syns inom de flesta brottskategorierna²¹ ingen tydlig trend i andelen utredda ärenden med någon forensisk undersökning (se figur 7 och 8). Utvecklingen särskiljer sig dock för vissa brottskategorier. Framförallt för tillgreppsbrott, där andelen utredda ärenden med forensisk undersökning minskade tydligt mellan första kvartalet 2018 och tredje kvartalet 2021 (från 22 till 15 procent). Även för narkotikabrott minskade andelen utredda ärenden med någon forensisk undersökning något (från 46 till 43 %). För trafikbrott har andelen utredda ärenden med forensisk undersökning istället successivt ökat under perioden (från 3,5 till 4,9 %). Även vad gäller brott mot allmänhet och stat (exkl. barnpornografibrott) särskiljer sig utvecklingen, då andelen med forensisk undersökning låg på en relativt oförändrad nivå fram till första kvartalet 2021 (14 %), för att sedan öka under kvartal två och tre 2021 (omkring 20 %). Det är för tidigt för att svara på om ökningen är tillfällig eller del av en ny trend.

²¹ Brotten delades in i följande brottskategorier: brott mot liv och hälsa (brottsbalken [BrB] 3 kap.), brott mot frihet och frid (BrB 4 kap.), sexualbrott (BrB 6 kap. och 16 kap. 10A §), tillgreppsbrott (BrB 8 kap.), bedrägeribrott m.m. (BrB 9, 10, 11 kap.), brott mot allmänhet och stat (BrB 13–21 kap. exkl. 16 kap. 10A §), trafikbrott (brott mot trafikbrottslagen, trafikförordningen, sjölagen, sjötrafikförordningen, vattenskoterförordningen), narkotikabrott (brott mot narkotikastrafflagen, dopningslagen, smugglingslagen [vid narkotika eller dopningsmedel]), övriga brott (brott mot övriga lagrum).

Figur 7. Andelen utredda ärenden där någon undersökning genomfördes vid NFC, forensisk sektion eller it-brottscentrum senaste året, för de brottskategorier där störst andel har någon forensisk undersökning.

Figur 8. Andelen utredda ärenden där någon undersökning genomfördes vid NFC, forensisk sektion eller it-brottscentrum senaste året, för de brottskategorier där andelen med någon forensisk undersökning är mindre än i figur 7.

För tillgreppsbrott är den vanligaste formen av forensisk undersökning kriminalteknisk undersökning. Nedgången för tillgreppsbrott i andelen utredda ärenden med forensisk undersökning beror på att det skett en minskning i kriminaltekniska undersökningar (se tabell 3 i bilaga 1). Tillgreppsbrott med forensisk undersökning rör sig ofta om inbrott. Vid inbrott brukar det vara lokala brottsplatsundersökare som utför brottsplatsundersökning, medan kriminaltekniker brukar hantera grövre brott. Nedgången tycks alltså till stor del vara relaterad till de lokala

brottsplatsundersökarnas arbete.²² För narkotikabrott verkar nedgången handla om att det under slutet av perioden skedde en minskning i ärenden rörande narkotikainnehav (Polismyndigheten 2022), eftersom det är främst i dessa narkotikabrott som NFC involveras, medan RMV istället kopplas in i ärenden som rör eget bruk av narkotika, eftersom det är de som analyserar blod- och urinprov. Trafikbrott med forensisk undersökning handlar mestadels om rattfylleri och den vanligaste undersökningstypen är DNA-undersökning hos NFC. Ökningen verkar kunna härledas till att det blivit vanligare med DNA-undersökning vid rattfylleri.²³ Forensisk undersökning vid brott mot allmänhet och stat avser ofta olika former av förfalskningsbrott, särskilt penningförfalskning.²⁴ Det är dokumentanalys som står för ökningen inom brott mot allmänhet och stat mot slutet av perioden och det verkar därmed vara relaterat till att penningförfalskning blivit vanligare bland utredda brott (se även s. 15).

Nedgång i region Stockholm och ökning i region Syd

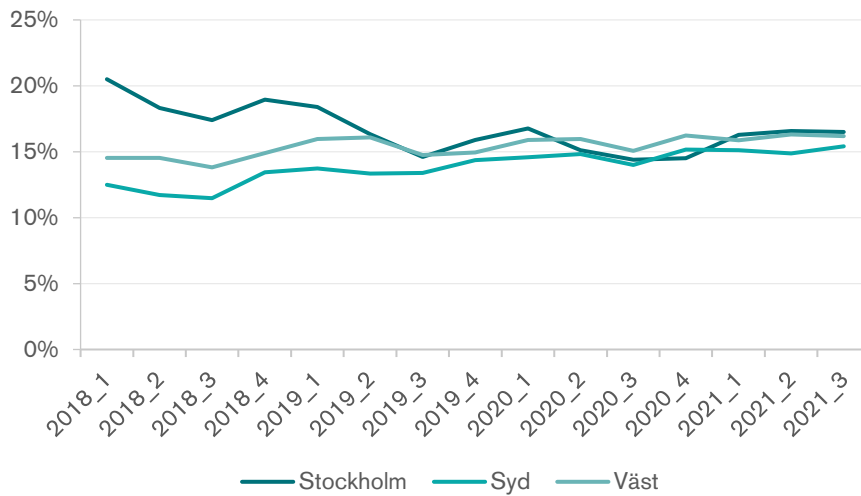
Utvecklingen av andelen utredda ärenden där någon forensisk undersökning utförts senaste året (vid NFC, forensisk sektion eller it-brottcentrum) skiljer sig i viss mån mellan de olika polisregionerna. De flesta polisregionerna har en utveckling som liknar den nationella utvecklingen, utan någon tydlig trend (se figur 9 och 10). Region Stockholm särskiljer sig dock, på så sätt att andelen utredda ärenden med någon forensisk undersökning minskade mellan första kvartalet 2018 och tredje kvartalet 2019 (från 21 till 15 %), för att sedan fluktuera runt ungefär samma nivå. För region Syd syns tvärtom en viss successiv ökning under undersökningsperioden (från 13 till 15 %). I början av undersökningsperioden hade region Stockholm en större andel utredda ärenden med någon forensisk undersökning än övriga polisregioner, medan andelen i slutet av perioden är i nivå med de övriga regionerna. Region Syd hade tvärtom minst andel forensiska undersökningar i början av perioden och var i nivå med övriga regioner i slutet av perioden. Sammanfattningsvis verkar alltså de regioner vars utveckling skiljer sig från de övriga ha legat på en annan nivå till en början, för att sedan närma sig de övriga. Det tyder på att förändringen möjligen skulle kunna vara relaterad till att man under perioden försökt göra den forensiska processen mer enhetlig över landet (se t.ex. Flisbäck 2018).

²² Nedgången verkar inte bero på en nedgång i inbrott. Visserligen minskade antalet utredda handlagda brott rörande inbrottsstöld under perioden, men det gjorde även antalet utredda handlagda tillgreppsbrott totalt, så deras andel av tillgreppsbrotten förändrades inte i någon större utsträckning. Inbrottsstöldernas andel var 23 procent 2018 och 21 procent 2021 (29 749 av 129 728 respektive 22 654 av 109 401, se Brå 2022).

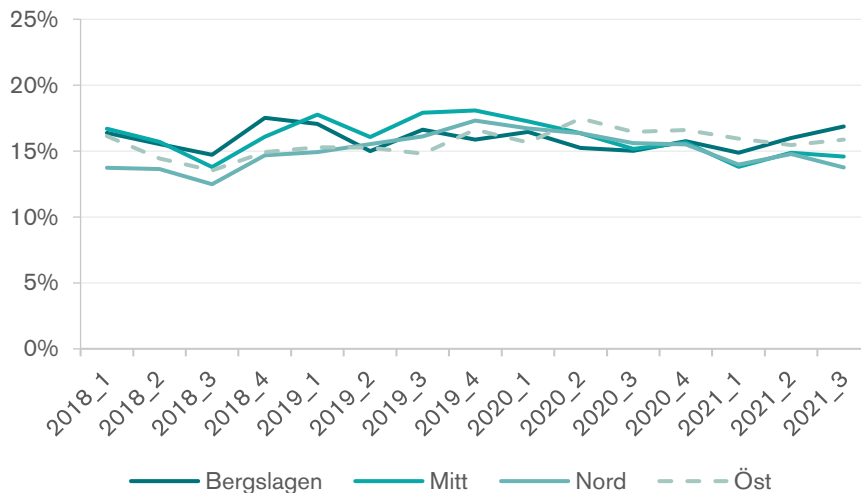
²³ Utredda handlagda trafikbrott som rör rattfylleri förändrades inte i någon större utsträckning, 2018 var andelen 37 procent och 2021 var den 40 procent (26 126 av 69 928 respektive 23 628 av 59 718, se Brå 2022). Om forensisk undersökning utförs i trafikbrott handlar det utöver DNA-undersökning ofta om drogundersökning, men detta blev inte vanligare under perioden.

²⁴ Utöver förfalskningsbrott gäller brott mot allmänhet och stat med forensisk undersökning ofta allmänfarliga brott, främst mordbrand, eller brott mot allmän verksamhet, ofta våld eller hot mot tjänsteman.

Figur 9. Andelen utredda ärenden där någon forensisk undersökning utfördes senaste året, uppdelat efter de tre storstadsregionerna.

Figur 10. Andelen utredda ärenden där någon forensisk undersökning utfördes senaste året, uppdelat efter polisregion utom de tre storstadsregionerna.

När undersökningar vid polisens olika forensiska verksamheter studeras separat (se tabell 5–7 i bilaga 1) framkommer att nedgången i region Stockholm i första hand beror på en kraftig minskning i andelen utredda ärenden med kriminalteknisk undersökning.²⁵ Ökningen i region Syd drivs däremot i första hand av en ökning i andelen utredda ärenden som undersöks hos NFC, även om också andelen med it-forensisk undersökning ökade.

²⁵ För region Stockholm syns fram till sista kvartalet 2019 en nedgång också i andelen utredda ärenden med IT-forensisk undersökning, men under 2021 ökade denna andel igen.

Handläggningstid

Handläggningstiderna ökade bland ärenden med forensisk undersökning

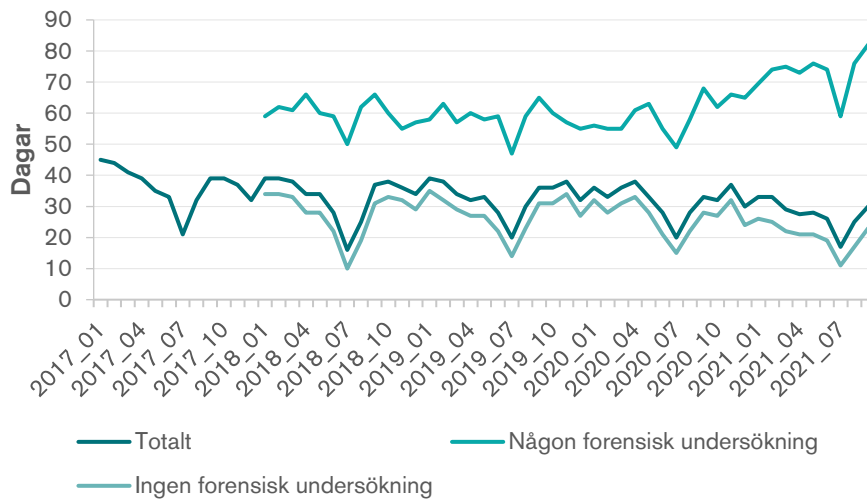
Medianen för polisiär handläggningstid i ärenden med forensisk undersökning uppvisade inte någon tydlig trend upp eller ned mellan januari 2018 och juli 2020 (månadsmedian 59 dagar, se figur 11). Därefter ökade handläggningstiden fram till maj 2021 (76 dagar). Utredda ärenden avslutade i juli månad har genomgående kortare handläggningstider, oavsett om någon forensisk undersökning skett eller inte. Med anledning av det så minskade handläggningstiden i juli för att sedan återgå till den högre nivån. Att handläggningstiderna sjunker i juli har troligtvis att göra med att det är färre ärenden som avslutas då, eftersom det är en utpräglad semester månad, och att de ärenden som ändå avslutas då oftare är högprioriterade.

Det är främst ärenden med någon undersökning hos NFC som står för den ökade polisiära handläggningstiden, medan någon tydlig ökning inte syns bland ärenden med kriminalteknisk eller it-forensisk undersökning (se figur 18 i bilaga 1). Den polisiära handläggningstiden i ärenden med forensisk undersökning kan påverkas av en mängd olika faktorer, såsom selektionen av i vilka ärenden som forensisk undersökning görs, och dess utveckling är därför inte nödvändigtvis en konsekvens av utvecklingen av den forensiska handläggningstiden.

För utredda ärenden utan forensisk undersökning fluktuerade medianen för handläggningstiden ganska kraftigt från månad till månad, men en viss minskande tendens kan ändå skönjas under 2021. Handläggningstiden för samtliga utredda ärenden följer mer eller mindre utvecklingen för ärenden utan forensisk undersökning.

Att handläggningstiderna är betydligt längre i ärenden med forensisk undersökning är i första hand relaterat till annat än de forensiska undersökningarna, som att det i dessa ärenden är betydligt mindre vanligt att utredningen läggs ned. När endast ärenden som redovisats till åklagare studeras är det nämligen en betydligt mindre skillnad mellan utredningar med respektive utan forensisk undersökning (se figur 19 i bilaga 1). Utvecklingen inom ärenden som redovisats till åklagare liknar den inom samtliga utredda ärenden, med en ökad handläggningstid hos ärenden med forensisk undersökning under andra halvan av 2020, men inte hos ärenden utan forensisk undersökning. Bland ärenden redovisade till åklagare syns dock en ökad polisiär handläggningstid inte bara inom ärenden med undersökning hos NFC, utan till viss del även inom ärenden med kriminalteknisk eller it-forensisk undersökning, om än inte lika kraftig (se figur 20 i bilaga 1).

Figur 11. Medianen för polisiär handläggningstid i utredda ärenden, uppdelat efter om det innehöll någon forensisk undersökning.

Handläggningstiderna inom NFC ökade

Medianen för forensisk handläggningstid hos NFC var i stort sett oförändrad mellan januari 2017 och november 2019 (se figur 13, s. 25). Därefter ökade handläggningstiden kraftigt fram till februari 2021 (från en median om 4 dagar till 25 dagar i februari). Mellan augusti och december 2021 minskade handläggningstiderna åter (till 8 dagar).

Undersökningar av DNA och narkotika står för en stor majoritet av de forensiska undersökningarna hos NFC. Därför särredovisas handläggningstiderna för dessa undersökningstyper. Medianen för handläggning av DNA-undersökningar höll sig på en i stort sett oförändrad nivå mellan januari 2017 och december 2018 (månadsmedian 3 dagar, se figur 12). Därefter minskade handläggningstiden och förblev sedan kortare under den resterande perioden (månadsmedian 1 dag). Den genomgående korta handläggningstiden förklaras med att personprover står för en stor andel och att processen för analys av dessa till stor del är automatiserad (Karlsson 2018). Minskningen vid årsskiftet 2018/2019 är bland annat relaterad till förändringar i arbetsprocessen, som medförde att analys av DNA-personprover kunde genomföras inom loppet av en arbetsdag.²⁶

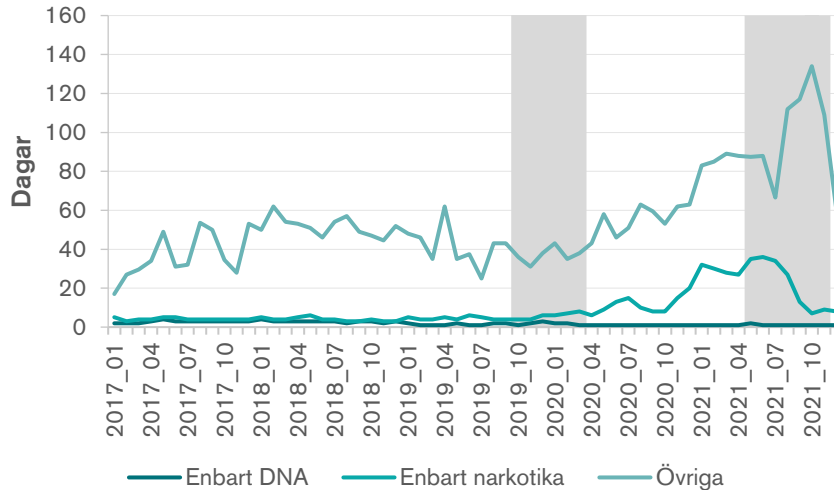
Medianen för handläggning av narkotikaundersökningar höll sig runt ungefär samma nivå mellan januari 2017 och november 2019 (månadsmedian 4 dagar). Men därefter ökade handläggningstiden kraftigt fram till juni 2021 (36 dagar), för att sedan åter minska fram till december 2021 (8 dagar).

Handläggningstiden för polisiära ärenden med undersökning hos NFC av annat än DNA eller narkotika fluktuerade tydligt mellan januari 2017 och april 2020, men uppvisade inte någon tydlig trend (månadsmedian 43

²⁶ Enligt uppgift från personal vid NFC.

dagar). Därefter började handläggningstiden öka kraftigt och nådde sin topp i oktober 2021 (134 dagar). Sedan sjönk handläggningstiden igen fram till december 2021 (60 dagar).

Figur 12. Medianen för handläggningstid hos NFC, uppdelat efter om polisärendet endast innehöll undersökning av DNA, enbart av narkotika samt övriga ärenden hos NFC.

Fotnot: Det första gråmarkerade området avser ursprunglig tidplan för omorganisation av den forensiska verksamheten. Det andra gråmarkerade området avser genomförandefas för insatsen Vilgot.

Flera faktorer kan ha bidragit till att handläggningstiden hos NFC totalt sett ökade under 2020 och 2021. Antalet ärenden med undersökning hos NFC ökade (se figur 15 i bilaga 1) och därtill ökade det genomsnittliga antalet undersökningar per ärende (se figur 3, s. 14). Det blev även vanligare med olika typer av undersökningar inom ett och samma ärende, vilket kan göra hanteringen mer komplex (se figur 6, s. 17). Sammantaget har detta medfört att NFC under perioden blivit mer belastat, vilket kan antas ha bidragit till den förlängda handläggningstiden. Som tidigare nämnts inledde polisen en omorganisation av sin forensiska verksamhet i oktober 2019, med den ursprungliga avsikten att omorganisationen skulle pågå fram till mars 2020 (se det första gråmarkerade område i figur 12). Att ytterligare laborieverksamhet flyttades till NFC i samband med detta medförde att antalet inkomna ärenden till NFC ökade (Polismyndigheten 2021a). Det var under införandet av denna omorganisation som den senaste ökningen i handläggningstiderna startade, vilket indikerar att åtminstone en del av ökningen kan vara relaterad till det. Utöver att ärendeflyttningen ökade belastningen vid NFC ska det under implementeringen ha förekommit problem med att inte alla regionala forensiska laboratorier som lades ned omedelbart ersattes med ny verksamhet (Gedda 2020), vilket också kan ha bidragit till att NFC inte kunde genomföra beställda undersökningar i

samma takt.²⁷ Viss spårsäkring förflyttades även från NFC:s huvudlaboratorium i Linköping till de nya driftställena, samtidigt som det dröjde innan dessa kom igång fullt ut.²⁸ Därutöver kan möjligen även coronapandemin inledningsvis ha bidragit, då det 1 april 2020 infördes allmänna råd om att stanna hemma vid symptom (HSLF-FS 2020:12) samtidigt som forensiker vid NFC hade begränsad möjlighet att arbeta hemifrån.

Under 2021 inledde polisen två särskilda insatser med anledning av de långa handläggningstiderna och att det byggts upp en ärendebalans av inkommande beställningar som ännu inte hanterats. Insatsen Vilgot, vars genomförandefas pågick mellan maj och november (se det andra gråmarkerade område i figur 12), gick ut på att dels minska handläggningstiden för vissa särskilt prioriterade ärenden, dels minska ärendebalansen totalt (Polismyndigheten 2021b). Åtgärder som syftade till att minska handläggningstiderna för prioriterade ärenden kunde inte förväntas påverka de totala handläggningstiderna. Däremot kan åtgärder som syftade till att minska ärendebalansen totalt ha minskat handläggningstiderna, men detta fördröjt till när ärendebalansen börjat återgå till tidigare nivåer, eftersom det inledningsvis tvärtom medför långa handläggningstider att beta av äldre beställningar. Insatsen medförde bland annat extra pengar för tillsättande av ny personal.²⁹ Operation Dictum, som inleddes den 1 oktober 2021, innebar att en ny översyn gjordes av begärda forensiska undersökningar (Polismyndigheten 2022), men NFC kunde inte se att antalet avbeställda undersökningar ökade i samband med detta, varför det inte kunde förväntas påverka handläggningstiderna.³⁰ För att komma till rätta med de långa handläggningstiderna ska även andra åtgärder ha vidtagits under 2021 (Polismyndigheten 2021a), vilka kan ha bidragit till att trenden vände. Därutöver är det inte ovanligt att det sker ett tillfälligt effektivitetsbortfall i samband med omorganisationer (Ivarsson Westerberg 2020), och minskningen kan därmed även vara relaterad till att omorganisationen började sätta sig.

Samband mellan genomsnittlig handläggningstid hos NFC och polisiär handläggningstid

Bland ärenden med undersökning hos NFC ökade både den forensiska och den polisiära handläggningstiden under 2020 och 2021, vilket tyder på att den ökade forensiska handläggningstiden kan ha påverkat den polisiära (se

²⁷ Därutöver ledde ett allvarligt IT-fel till att polisens system för fingeravtryckssökning låg nere mellan 23 april och 27 maj (Grill Pettersson och Munteanu 2021), vilket också kan ha bidragit till att handläggningstiderna var som längst i mitten av 2021. Polisens system för sökning av fingeravtryck byttes ut i april 2021 och det var i samband med detta som det inträffade ett fel.

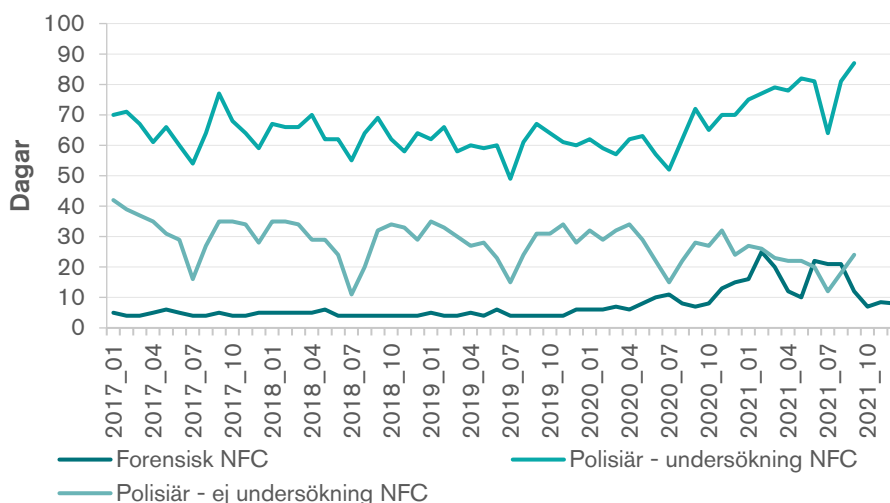
²⁸ Enligt uppgift från personal vid NFC.

²⁹ Extra pengar för tillsättning av ny personal kom under våren 2021 men enligt uppgift från personal vid NFC dröjde det till hösten innan den nya personalen var på plats, vilket alltså försköt den tidpunkt då en effekt kunde förväntas.

³⁰ Enligt uppgift från personal vid NFC.

figur 13). För att undersöka om utvecklingen av den forensiska handläggningstiden vid NFC samvarierar med polisiär handläggningstid för dessa ärenden utfördes en tidsserieanalys. Enligt denna analys syntes inget statistiskt samband över tid mellan medianen för handläggningstiden hos NFC och medianen för den polisiära handläggningstiden i dessa ärenden. Det innebär att det inte går att säkerställa att en förändring i medianen för NFC:s handläggningstid följs av en förändring i samma riktning i medianen för den polisiära handläggningstiden i dessa ärenden. Att det inte syns något generellt samband över tid utesluter dock inte att ökningen i den polisiära handläggningstiden 2020 och 2021 kan vara relaterad till den parallella ökningen i NFC:s handläggningstid. Före den tydliga ökningen 2020 var variationen över tid nämligen mycket liten i medianen för NFC:s handläggningstid, vilket gör det svårare att upptäcka ett eventuellt samband över tid (för närmre förklaring, se t.ex. Goodwin och Leech 2006).

Figur 13. Medianen för handläggningstid hos NFC respektive för polisiär handläggningstid, bland utredda ärenden.

I och med att variationen är liten i handläggningstidernas median studerades även om det finns något samband sett till handläggningstidernas medelvärde, vilka uppvisar större variation över tid (se figur 21 i bilaga 1). Enligt denna tidsserieanalys syns ett måttligt,³¹ statistiskt signifikant, positivt samband över tid mellan genomsnittlig handläggningstid hos NFC och polisiär handläggningstid i dessa ärenden. Det innebär att när medelvärdet för NFC:s handläggningstid ökar finns en tendens till att också medelvärdet för polisiär handläggningstid ökar för dessa ärenden. Genomsnittlig handläggningstid hos NFC kan enligt analysen förklara 13 procent av variationen över tid i genomsnittlig polisiär handläggningstid för ärenden med någon undersökning hos NFC. Det talar för att den ökade

³¹ Korrelationen var 0,36. Korrelationer brukar ofta delas in i liten (0,10), måttlig (0,3) och stark (0,5) (se Cohen 1992).

polisiära handläggningstiden i ärenden med undersökning hos NFC är relaterad till att den forensiska handläggningstiden ökade parallellt.

Eftersom DNA-undersökningar står för en stor del av undersökningarna hos NFC, och handläggningstiderna för dessa sammantaget uppvisar liten variation över tid (se s. 22), prövades även att avgränsa tidsserieanalysen till ärenden med undersökning hos NFC som inte enbart bestod av DNA-undersökning. Detta hade dock ingen betydelse för resultatet.³²

Ett samband mellan forensisk handläggningstid och polisiär handläggningstid skulle kunna uppstå genom att det finns andra faktorer som påverkar båda, till exempel om utredda ärenden blivit mer komplexa och detta ökat både den forensiska och polisiära handläggningstiden. Om så är fallet borde det dock förmodligen också ha skett en parallell förändring i polisiär handläggningstid i ärenden *utan* forensisk undersökning.³³ Därför undersöktes också om det syns något samband mellan forensisk handläggningstid och polisiär handläggningstid i utredda ärenden utan forensisk undersökning, och något sådant samband kunde inte hittas. Detta talar alltså för att det inte är andra faktorer som ligger bakom sambandet mellan forensisk och polisiär handläggningstid.

³² Något statistiskt signifikant samband kunde fortfarande inte hittas vad gäller medianen. Sett till medelvärdet blev korrelationen 0,38 och förklarad varians 15 %, vilket är i samma storleksordning som tidigare.

³³ Om sambandet endast skulle handla om förändring över tid i selektionen av vilka ärenden som forensisk undersökning görs, skulle möjligen ett negativt samband synas mellan forensisk handläggningstid och polisiär handläggningstid i ärenden utan undersökning hos NFC.

Avslutande diskussion

Andelen utredda ärenden med någon forensisk undersökning höll sig omkring samma nivå mellan 2018 och 2021. Även andelen polisärenden totalt sett som hade någon forensisk undersökning (oavsett om de utreddes eller inte) höll sig därmed runt samma nivå, eftersom andelen ärenden som utreddes inte förändrades under perioden³⁴. Däremot förändrades hur stor del av de utredda ärendena som förekom inom respektive gren av den forensiska verksamheten. Andelen med forensisk undersökning hos NFC ökade, medan andelen med kriminalteknisk undersökning tvärtom minskade. Att det skett en omorganisation som medfört viss ärendeflyttning från forensiska sektioner till NFC tycks inte förklara förändringen, eftersom den mestadels inträffade före omorganisationen. Istället verkar det handla om att vissa kriminaltekniska undersökningar mer sällan utförs i ärendena, medan de forensiska laboratorieundersökningar som idag endast utförs inom NFC verkar ha ökat. I de ärenden där NFC involveras blev det därutöver vanligare med fler undersökningar och med olika typer av forensiska undersökningar.

Antalet utredda ärenden med någon it-forensisk undersökning ökade från och med 2020. Dessutom ökade antalet it-forensiska undersökningar per ärende. Det är dock fortfarande bara en liten andel av de utredda ärendena där det utförs någon it-forensisk undersökning. Det är linje med vad som framkom i en intern granskning, enligt vilken behovet av it-forensiska undersökningar är betydligt större än kapaciteten att utföra sådana (Polismyndigheten 2020a). Det kan både innebära att relevant digital information inte samlas in och att den samlas in men på andra sätt, vilket medför varierad kvalitet på bevisningen.

Sedan Riksrevisionen (2017) framförde att NFC:s undersökningar håller hög kvalitet, men att handläggningstiderna är för långa, har handläggningstiderna ökat ytterligare. Det finns flera möjliga bidragande orsaker till detta och det är inte möjligt att med säkerhet slå fast vilka av dem som förklarar förändringen och i så fall hur stor del av denna. NFC blev under undersökningsperioden mer belastat, eftersom fler polisärenden innehöll någon forensisk undersökning, samtidigt som antalet undersökningar per ärende ökade och det blev vanligare med mer än en typ av forensisk undersökning. Därutöver skedde en omorganisation av den forensiska verksamheten som bland annat ökade antalet ärenden som inkom till NFC. I nära anslutning till detta infördes även allmänna råd om att stanna hemma vid symptom på covid-19 (HSLF-FS 2020:12), samtidigt som personalen hade begränsad möjlighet att arbeta hemifrån. Mot slutet

³⁴ Andelen avslutade ärenden där utredning inletts var 43 procent både 2021 och 2018 (534 733 av 1 256 529 respektive 544 617 av 1 260 670, Polismyndigheten 2022, Polismyndigheten 2021a).

av undersökningsperioden började dock handläggningstiderna hos NFC att minska och det återstår att se om de återgår till den föregående nivån.

I viss mån tycks utvecklingen av handläggningstiderna hos NFC påverka hur lång tid det i genomsnitt tar för polisen att utreda ärenden med forensisk undersökning, eftersom ett måttligt samband hittades som kunde förklara 13 procent av variationen över tid i genomsnittlig handläggningstid. Det är dock möjligt att betydelsen av de forensiska handläggningstiderna underskattas, med anledning av att förundersökningsledare kan välja att avstå från att beställa forensisk undersökning för att det bedöms ta för lång tid (se Riksrevisionen 2017). Det är även värt att påpeka att det inte utifrån denna statistik går att dra slutsatser om i vilken utsträckning NFC:s handläggningstid förklarar variationen mellan enskilda ärenden i hur lång tid utredningen tar.

Det går inte att utifrån denna kortanalys besvara vilka utmaningar som finns inom polisens forensiska verksamhet. För närvarande pågår dock en undersökning av polisens forensiska verksamhet inom ramen för ett delprojekt till regeringsuppdraget att utvärdera satsningen på 10 000 fler polisanställda (Ju2021/02238). Delprojektet kommer att redovisas under det första kvartalet 2023.

Referenser

Brottsförebyggande rådet, Brå (2016). *It-inslag i brottsligheten och rättsväsendets förmåga att hantera dem*. Rapport 2016:17. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2019). *Forensiska undersökningar och handläggningsbeslut. En beskrivande studie av Nationellt forensiskt centrum*. Kortanalys 5/2019. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2022). *Handlagda brott*. Hämtat 5/2 2022 från: <https://bra.se/statistik/kriminalstatistik/handlagda-brott.html>.

Cohen, J. (1992). Quantitative methods in psychology: A power primer. *Psychological bulletin*, 112(1), s. 155–159.

Cryer, J.D. och Chan, K. (2008). *Time series analysis: with applications in R*. New York: Springer.

HSLF-FS 2020:12. *Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 m.m.*

Flisbäck, A-L. (2018). Vägen till en enhetlig forensik. *Kriminalteknik* (2), s. 19–20. Hämtat 27/4 2022 från: https://issuu.com/nationelltforensisktcentrum/docs/kriminalteknik_2018-2.

Gedda, N. (2020). Polislabb stängs men ersätts inte av NFC. *SVT nyheter*. Hämtat 29/4 2022 från: <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/uppsala/polislabb-stangs-men-ersatts-inte-av-nfc>.

Goodwin, L. D. och Leech, N. L. (2006). "Understanding correlation: Factors that affect the size of r". *The Journal of Experimental Education*, 74(3), s. 249–266.

Grill Pettersson, M. och Munteanu, J. (2021). SVT avslöjar: Polisen kan inte söka fingeravtryck i sitt eget register. *SVT Nyheter*. Hämtat 29/4 2022 från: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/svt-avslojar-polisen-kan-inte-soka-fingeravtryck>.

Hecht, M. och Zitzmann, S. (2021). "Sample size recommendations for continuous-time models: Compensating shorter time series with larger numbers of persons and vice versa". *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 28(2), s. 229–236.

Ivarsson Westerberg, A. (2020). *Reform i uniform: polisens stora omorganisation*. Lund: Studentlitteratur.

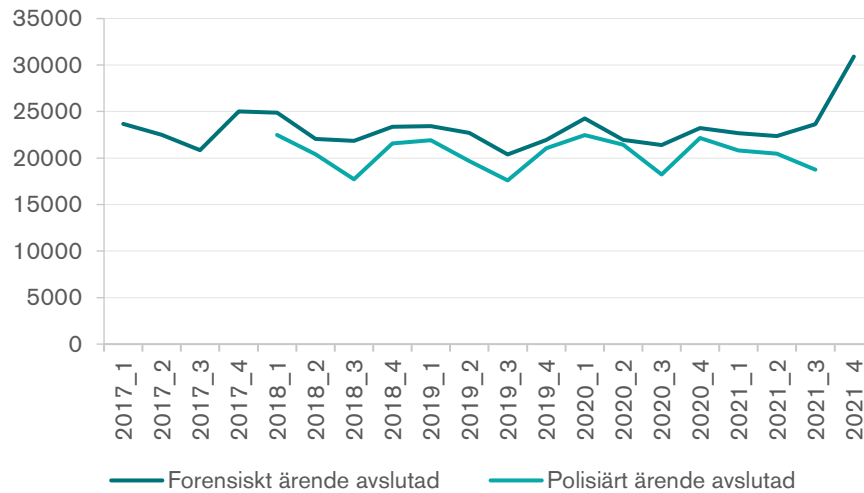
Ju2021/02238. *Uppdrag till Brottsförebyggande rådet att utvärdera satsningen på 10 000 fler polisanställda*.

- Karlsson, S. (2018). "Vetenskapliga polisen". Franska experter på kriminalteknik. *Kriminalteknik* (3), s. 18–19. Hämtat 27/4 2022 från: https://issuu.com/nationelltforensisktcentrum/docs/nr3_2018_11_27_webb.
- Karlsson, S. (2019). NFC etableras på åtta nya orter. *Kriminalteknik* (3), s. 4. Hämtat 7/2 2022 från: https://issuu.com/nationelltforensisktcentrum/docs/kriminalteknik_3_2019
- Polismyndigheten (2018). *Årsredovisning 2017*. Stockholm: Polismyndigheten.
- Polismyndigheten (2019). *Årsredovisning 2018*. Stockholm: Polismyndigheten.
- Polismyndigheten (2020a). *Granskning av den it-forensiska verksamheten*. Stockholm: Polismyndigheten.
- Polismyndigheten (2020b). *Polismyndighetens riktlinjer för it-forensisk verksamhet*. PM 2020:18. Stockholm: Polismyndigheten.
- Polismyndigheten (2021a). *Årsredovisning 2020*. Stockholm: Polismyndigheten.
- Polismyndigheten (2021b). *Operationsorder version 2.0. NFC Insats Vilgot*. Stockholm: Polismyndigheten.
- Polismyndigheten (2022). *Årsredovisning 2021*. Stockholm: Polismyndigheten.
- Prop. 2017/18:1. *Budgetpropositionen för 2018*.
- Riksrevisionen (2017). *Från spår till bevis – Polisens forensiska organisation*. RiR 2017:16. Stockholm: Riksrevisionen.
- Riksrevisionen (2021). *Internetrelaterade sexuella övergrepp mot barn – stora utmaningar för polis och åklagare*. RiR 2021:25. Stockholm: Riksrevisionen.
- Statskontoret (2016). *Häktningstider och forensiska undersökningar. Förslag för en snabbare forensisk process*. Stockholm: Statskontoret.
- Yule, G. U. (1926). Why do we sometimes get nonsense-correlations between time-series? A study in sampling and the nature of time-series. *Journal of the royal statistical society*, 89(1), s. 1–63.

Bilagor

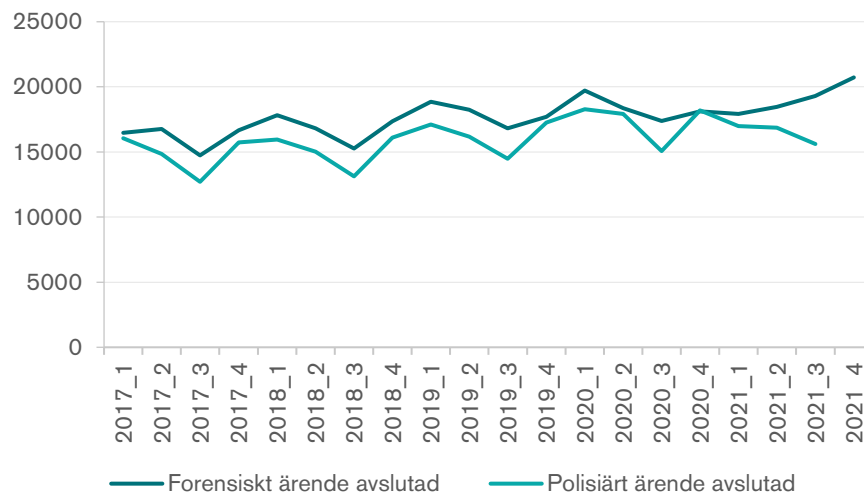
Bilaga 1. Kompletterande figurer och tabeller

Figur 14. Antal polisiära ärenden med *någon forensisk undersökning*, där det forensiska ärendet avslutats (men inte nödvändigtvis det polisiära) respektive där polisärendet avslutats.

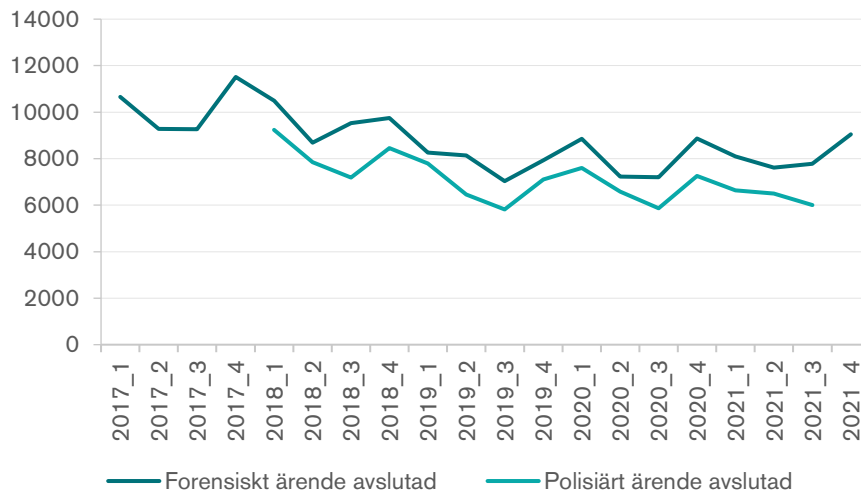

Fotnot: Att det var ovanligt många polisärenden där det forensiska ärendet avslutades sista kvartalet 2021 beror i första hand på att det var ovanligt många it-forensiska ärenden som avslutades då (se figur 17). Det verkar i sin tur bero på ändrad registreringspraxis.

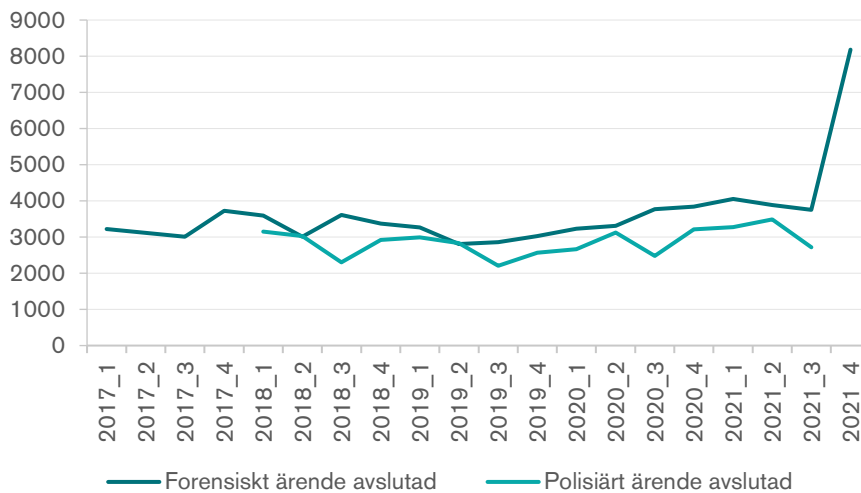
Figur 15. Antal polisiära ärenden med *någon undersökning hos NFC*, där det forensiska ärendet avslutats (men inte nödvändigtvis det polisiära) respektive där även polisärendet avslutats.

Figur 16. Antal polisiära ärenden med någon *kriminalteknisk* undersökning, där det forensiska ärendet avslutats (men inte nödvändigtvis det polisiära) respektive där även polisärendet avslutats.

Figur 17. Antal polisiära ärenden med någon it-forensisk undersökning vid forensisk sektion eller it-brottscentrum, där det forensiska ärendet avslutats (men inte nödvändigtvis det polisiära) respektive där även polisärendet avslutats.

Fotnot: Den mycket kraftiga ökningen sista kvartalet 2021 verkar bero på ändrad registreringspraxis. Bild- och ljudundersökningar utanför it-forensiskt centrum har tidigare inte registrerats i detta system, men region Stockholm verkade övergå till att göra det under det sista kvartalet. Antalet ärenden med sådan undersökning i region Stockholm gick nämligen från 330 ärenden kvartal 3 till 4 013 ärenden i kvartal 4.

Tabell 2. Andelen utredda ärenden där någon forensisk undersökning utfördes hos NFC senaste året, uppdelat efter brottskategori.

Kvartal	Brott mot liv och hälsa	Brott mot frihet och frid	Sexualbrott	Tillgreppsbrott	Bedrägeribrott m.m.	Brott mot allmänhet och stat	Trafikbrott	Narkotikabrott	Övriga brott
2017_1	6,6 %	2,1 %	14,4 %	10,0 %	1,2 %	10,4 %	3,1 %	41,7 %	4,6 %
2017_2	6,9 %	2,4 %	15,6 %	10,3 %	1,2 %	10,7 %	3,3 %	44,4 %	4,8 %
2017_3	6,5 %	2,1 %	14,4 %	9,4 %	1,0 %	10,4 %	3,1 %	46,3 %	4,0 %
2017_4	6,3 %	2,1 %	15,4 %	8,7 %	1,0 %	12,8 %	3,4 %	43,9 %	4,4 %
2018_1	6,9 %	2,4 %	15,2 %	9,9 %	1,1 %	11,3 %	3,2 %	45,0 %	5,2 %
2018_2	6,0 %	2,1 %	15,0 %	8,9 %	1,2 %	8,5 %	3,2 %	45,9 %	4,6 %
2018_3	6,3 %	1,7 %	13,2 %	8,7 %	0,9 %	9,7 %	3,1 %	45,8 %	4,3 %
2018_4	7,0 %	2,6 %	16,7 %	9,5 %	1,5 %	9,0 %	3,7 %	45,6 %	6,1 %
2019_1	8,0 %	3,1 %	17,7 %	10,0 %	1,5 %	10,0 %	4,0 %	44,7 %	6,2 %
2019_2	8,4 %	2,8 %	19,0 %	9,5 %	1,8 %	10,7 %	4,0 %	45,0 %	6,8 %
2019_3	8,3 %	2,6 %	19,4 %	9,7 %	1,4 %	12,7 %	4,0 %	43,6 %	6,7 %
2019_4	8,2 %	2,7 %	19,4 %	10,0 %	1,7 %	12,3 %	4,2 %	44,0 %	6,3 %
2020_1	8,6 %	2,8 %	18,7 %	10,0 %	1,4 %	13,0 %	4,2 %	42,2 %	6,5 %
2020_2	8,9 %	2,7 %	19,9 %	10,0 %	1,6 %	12,5 %	4,3 %	42,0 %	6,3 %
2020_3	9,0 %	2,7 %	17,5 %	9,3 %	1,7 %	12,2 %	4,2 %	40,9 %	6,8 %
2020_4	9,2 %	3,0 %	20,2 %	10,0 %	1,6 %	12,2 %	4,5 %	41,4 %	7,1 %
2021_1	9,0 %	3,1 %	19,0 %	9,6 %	1,7 %	11,6 %	4,3 %	39,0 %	7,3 %
2021_2	9,7 %	3,0 %	17,7 %	9,3 %	2,0 %	16,3 %	4,4 %	38,5 %	7,2 %
2021_3	8,4 %	2,4 %	17,9 %	8,9 %	1,5 %	17,5 %	4,6 %	42,7 %	7,2 %

Tabell 3. Andelen utredda ärenden där någon kriminalteknisk undersökning utfördes senaste året, uppdelat efter brottskategori.

Kvartal	Brott mot liv och hälsa	Brott mot frihet och frid	Sexualbrott	Tillgreppsbrott	Bedrägeribrott m.m.	Brott mot allmänhet och stat	Trafikbrott	Narkotikabrott	Övriga brott
2018_1	4,6 %	1,6 %	9,5 %	17,2 %	0,4 %	5,7 %	0,6 %	5,0 %	4,0 %
2018_2	4,8 %	1,4 %	10,7 %	13,6 %	0,5 %	5,4 %	0,7 %	5,5 %	4,2 %
2018_3	5,1 %	1,6 %	10,2 %	13,3 %	0,3 %	6,6 %	0,6 %	5,2 %	4,0 %
2018_4	5,0 %	1,8 %	11,8 %	15,0 %	0,5 %	5,7 %	0,7 %	4,8 %	4,9 %
2019_1	3,5 %	1,5 %	10,6 %	14,7 %	0,5 %	5,6 %	0,7 %	4,9 %	5,2 %
2019_2	3,4 %	1,2 %	10,8 %	11,4 %	0,4 %	5,8 %	0,7 %	4,9 %	4,7 %
2019_3	3,6 %	0,9 %	10,8 %	11,5 %	0,5 %	6,2 %	0,7 %	3,8 %	4,6 %
2019_4	3,2 %	0,9 %	10,8 %	13,6 %	0,4 %	4,7 %	0,7 %	4,9 %	4,4 %
2020_1	3,2 %	0,9 %	10,5 %	14,4 %	0,4 %	6,2 %	0,6 %	4,1 %	4,5 %
2020_2	3,3 %	0,9 %	11,9 %	11,4 %	0,4 %	6,3 %	0,7 %	4,2 %	4,2 %
2020_3	3,2 %	0,8 %	11,9 %	11,3 %	0,4 %	5,8 %	0,7 %	3,9 %	3,8 %
2020_4	3,4 %	0,9 %	12,9 %	12,2 %	0,5 %	5,3 %	0,8 %	4,5 %	4,4 %
2021_1	3,5 %	1,0 %	11,3 %	11,6 %	0,7 %	7,3 %	0,6 %	4,2 %	4,7 %
2021_2	4,1 %	0,9 %	10,0 %	10,7 %	0,7 %	7,8 %	0,6 %	4,9 %	4,8 %
2021_3	3,2 %	0,8 %	10,7 %	10,6 %	0,5 %	8,3 %	0,8 %	5,2 %	5,1 %

Tabell 4. Andelen utredda ärenden där någon it-forensisk undersökning utfördes vid forensisk sektion eller it-brottscentrum senaste året, uppdelat efter brottskategori.

Kvartal	Brott mot liv och hälsa	Brott mot frihet och frid	Sexualbrott	Tillgreppsbrott	Bedrägeribrott m.m.	Brott mot allmänhet och stat	Trafikbrott	Narkotikabrott	Övriga brott
2018_1	2,3 %	1,9 %	10,1 %	2,7 %	0,9 %	1,7 %	0,1 %	3,2 %	1,3 %
2018_2	2,4 %	1,8 %	11,1 %	2,4 %	1,0 %	1,8 %	0,2 %	3,3 %	1,2 %
2018_3	2,2 %	1,3 %	8,3 %	2,0 %	0,8 %	1,6 %	0,1 %	2,9 %	1,1 %
2018_4	2,5 %	1,9 %	10,6 %	2,4 %	0,9 %	1,6 %	0,1 %	3,1 %	1,5 %
2019_1	2,2 %	1,7 %	11,3 %	2,5 %	1,0 %	1,7 %	0,2 %	2,9 %	1,4 %
2019_2	2,2 %	1,6 %	11,7 %	2,1 %	1,1 %	1,6 %	0,1 %	3,2 %	2,0 %
2019_3	2,4 %	1,6 %	10,5 %	1,7 %	0,8 %	1,4 %	0,1 %	2,3 %	1,4 %
2019_4	2,1 %	1,6 %	11,3 %	1,8 %	0,8 %	1,6 %	0,1 %	2,5 %	1,3 %
2020_1	2,1 %	1,4 %	11,2 %	1,8 %	0,9 %	1,4 %	0,1 %	2,3 %	1,4 %
2020_2	2,6 %	1,7 %	13,1 %	2,4 %	1,0 %	1,7 %	0,2 %	2,8 %	1,5 %
2020_3	2,6 %	1,5 %	11,7 %	1,9 %	1,0 %	1,6 %	0,1 %	2,4 %	1,3 %
2020_4	2,7 %	2,0 %	13,4 %	2,2 %	0,7 %	1,9 %	0,2 %	2,9 %	1,4 %
2021_1	2,6 %	1,7 %	12,7 %	2,7 %	0,9 %	2,0 %	0,1 %	2,9 %	1,6 %
2021_2	3,2 %	1,7 %	12,6 %	2,9 %	1,2 %	2,3 %	0,2 %	2,8 %	2,2 %
2021_3	2,5 %	1,5 %	11,3 %	2,7 %	0,9 %	2,1 %	0,2 %	2,5 %	1,7 %

Tabell 5. Andelen utredda ärenden där någon forensisk undersökning utfördes hos NFC senaste året, uppdelat efter polisregion.

Kvartal	Bergslagen	Mitt	Nord	Stockholm	Syd	Väst	Öst
2017_1	12,3 %	11,4 %	11,8 %	11,3 %	10,2 %	12,2 %	11,7 %
2017_2	12,7 %	13,0 %	12,0 %	11,1 %	10,1 %	11,4 %	10,8 %
2017_3	10,8 %	11,7 %	11,5 %	11,3 %	10,2 %	10,8 %	11,2 %
2017_4	11,5 %	12,3 %	11,0 %	10,6 %	10,0 %	11,0 %	11,8 %
2018_1	13,1 %	13,1 %	11,7 %	12,1 %	10,6 %	12,3 %	12,2 %
2018_2	12,4 %	12,7 %	11,6 %	11,4 %	9,6 %	12,5 %	10,8 %
2018_3	11,4 %	11,1 %	10,4 %	10,8 %	9,7 %	11,7 %	10,1 %
2018_4	13,7 %	12,3 %	12,0 %	11,8 %	11,5 %	13,1 %	11,6 %
2019_1	14,1 %	14,1 %	12,7 %	12,9 %	12,0 %	13,8 %	12,2 %
2019_2	12,1 %	13,3 %	13,4 %	12,8 %	11,7 %	14,2 %	12,3 %
2019_3	13,5 %	14,2 %	14,1 %	11,4 %	11,7 %	13,0 %	11,7 %
2019_4	13,0 %	14,9 %	14,9 %	12,1 %	12,6 %	13,2 %	13,0 %
2020_1	13,8 %	14,2 %	15,0 %	12,6 %	13,2 %	14,2 %	12,3 %
2020_2	12,7 %	13,6 %	14,3 %	12,6 %	13,0 %	14,0 %	13,8 %
2020_3	12,7 %	12,6 %	13,6 %	11,4 %	12,1 %	13,4 %	13,0 %
2020_4	13,2 %	13,0 %	13,2 %	11,4 %	13,0 %	14,6 %	12,7 %
2021_1	12,8 %	11,3 %	12,1 %	13,2 %	13,0 %	13,9 %	12,0 %
2021_2	13,9 %	12,5 %	12,5 %	13,6 %	12,8 %	14,5 %	11,7 %
2021_3	14,9 %	12,3 %	11,9 %	12,9 %	13,3 %	14,4 %	12,2 %

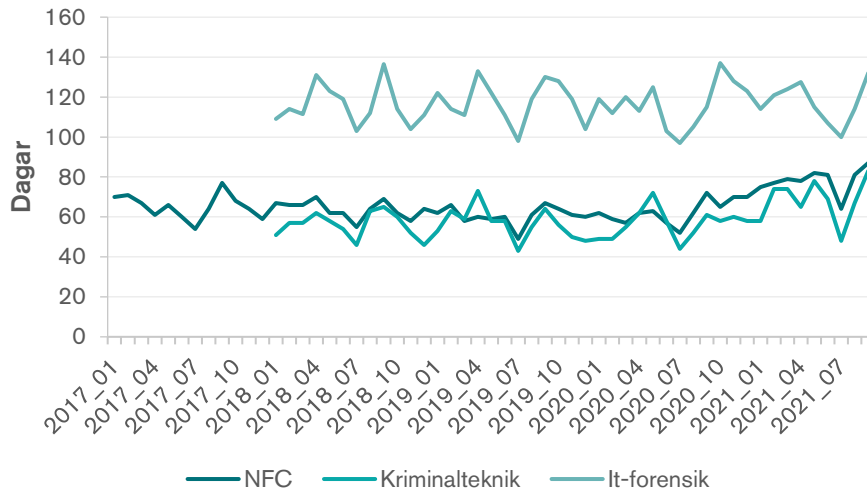
Tabell 6. Andelen utredda ärenden där någon kriminalteknisk undersökning utfördes senaste året, uppdelat efter polisregion.

Kvartal	Bergslagen	Mitt	Nord	Stockholm	Syd	Väst	Öst
2018_1	9,6 %	6,9 %	4,9 %	9,6 %	3,9 %	4,8 %	6,8 %
2018_2	9,0 %	6,1 %	4,8 %	7,7 %	3,5 %	4,7 %	5,6 %
2018_3	9,7 %	5,2 %	4,9 %	7,6 %	3,5 %	4,8 %	5,6 %
2018_4	10,1 %	6,9 %	5,4 %	8,2 %	3,6 %	4,9 %	5,9 %
2019_1	10,0 %	7,1 %	4,9 %	6,6 %	3,6 %	5,2 %	5,6 %
2019_2	9,1 %	5,9 %	5,0 %	4,6 %	3,3 %	5,3 %	5,5 %
2019_3	10,0 %	7,0 %	5,0 %	4,2 %	3,2 %	4,7 %	5,7 %
2019_4	9,5 %	7,0 %	5,8 %	5,0 %	3,2 %	4,7 %	6,1 %
2020_1	10,2 %	6,9 %	4,9 %	5,5 %	3,1 %	5,2 %	5,9 %
2020_2	9,0 %	5,7 %	5,4 %	3,7 %	3,4 %	4,8 %	5,9 %
2020_3	9,0 %	5,5 %	5,4 %	4,3 %	3,2 %	4,5 %	5,6 %
2020_4	9,2 %	5,9 %	5,9 %	4,0 %	3,7 %	4,8 %	6,2 %
2021_1	8,4 %	5,0 %	5,0 %	4,1 %	3,7 %	5,2 %	5,7 %
2021_2	8,3 %	5,0 %	5,9 %	4,1 %	4,0 %	5,1 %	5,5 %
2021_3	9,7 %	5,0 %	5,2 %	4,7 %	3,8 %	4,7 %	5,2 %

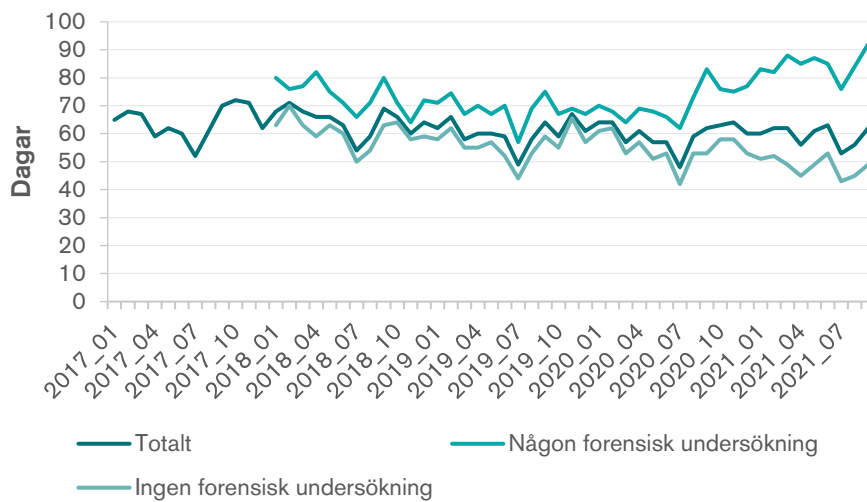
Tabell 7. Andelen utredda ärenden där någon it-forensisk undersökning utfördes vid forensisk sektion eller it-brottscentrum senaste året, uppdelat efter polisregion.

Kvartal	Bergslagen	Mitt	Nord	Stockholm	Syd	Väst	Öst
2018_1	1,8 %	2,0 %	1,8 %	2,8 %	2,0 %	1,8 %	3,0 %
2018_2	1,5 %	1,6 %	1,9 %	2,8 %	2,0 %	1,9 %	3,0 %
2018_3	1,6 %	1,3 %	1,7 %	2,2 %	1,5 %	1,7 %	2,6 %
2018_4	1,9 %	2,0 %	2,3 %	2,4 %	2,1 %	1,8 %	2,5 %
2019_1	1,9 %	2,1 %	1,8 %	2,3 %	2,2 %	2,1 %	2,9 %
2019_2	1,8 %	2,0 %	2,0 %	2,3 %	2,1 %	2,1 %	2,9 %
2019_3	2,1 %	1,7 %	1,8 %	1,7 %	1,9 %	1,7 %	2,7 %
2019_4	1,7 %	2,0 %	2,0 %	1,4 %	2,1 %	1,7 %	3,3 %
2020_1	1,8 %	1,8 %	1,7 %	1,3 %	2,0 %	2,0 %	3,1 %
2020_2	2,0 %	2,0 %	2,2 %	1,5 %	2,5 %	2,5 %	3,7 %
2020_3	1,6 %	1,7 %	1,5 %	1,5 %	2,4 %	2,3 %	3,0 %
2020_4	1,9 %	2,1 %	2,2 %	1,5 %	2,6 %	2,4 %	3,3 %
2021_1	1,7 %	2,1 %	2,2 %	2,0 %	2,6 %	2,8 %	3,4 %
2021_2	2,1 %	2,0 %	2,7 %	2,6 %	2,8 %	2,8 %	3,3 %
2021_3	1,4 %	1,7 %	2,0 %	2,3 %	2,6 %	2,4 %	3,0 %

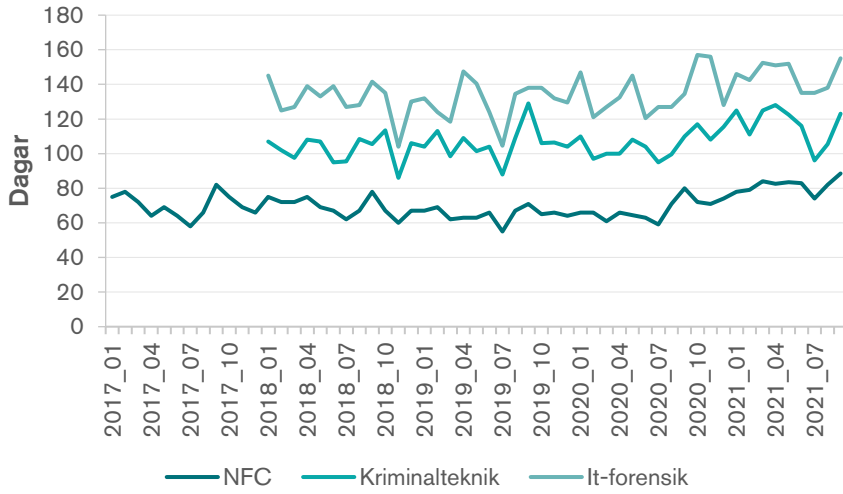
Figur 18. Median för polisiär handläggningstid i utredda ärenden, uppdelat efter om det förekom någon undersökning hos NFC, respektive kriminalteknisk eller it-forensisk undersökning vid forensisk sektion eller it-brottscentrum.

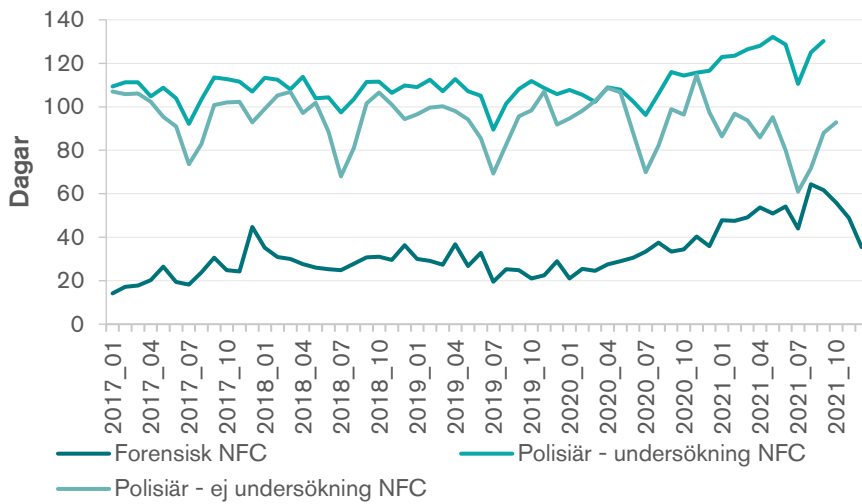
Figur 19. Median för polisiär handläggningstid i ärenden redovisade till åklagare, uppdelat efter om ärendet innehöll någon forensisk undersökning senaste året.

Figur 20. Median för polisiär handläggningstid för ärenden redovisade till åklagare, uppdelat efter om det förekom någon undersökning hos NFC, respektive kriminalteknisk eller it-forensisk undersökning vid forensisk sektion eller it-brottscentrum.

Figur 21. Medelvärde för handläggningstid hos NFC respektive för polisiär handläggningstid, bland utredda ärenden.

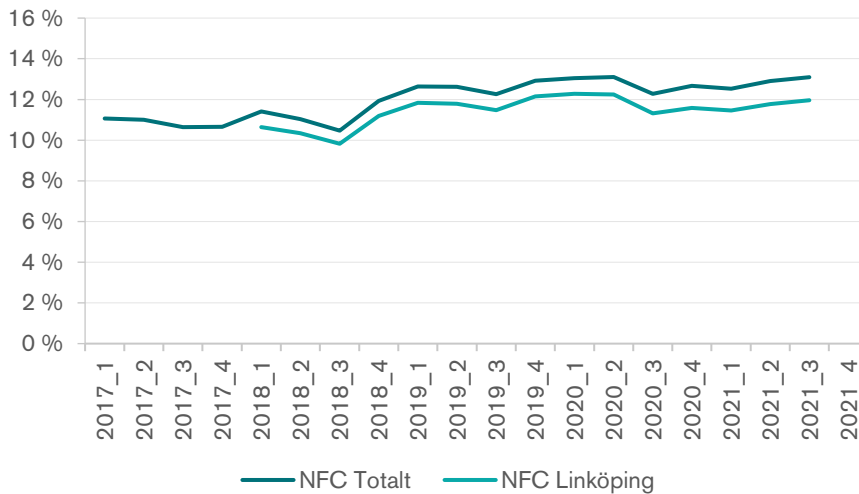
Bilaga 2. Mer om de forensiska datakällorna

Uppgifterna över forensiska undersökningar kommer från två olika ärendehanteringssystemen hos polisen: Forum och TekPro. Forum är ett ärendehanteringssystem som fungerar som laborativt stödverktyg och används av NFC. Ärendehanteringssystemet TekPro fungerar som kriminaltekniskt verktyg och innehåller uppgifter om undersökningar vid polisens forensiska sektioner och it-brottscentrum.

Det dröjde till 31 oktober 2016 innan NFC:s laboratorier i Stockholm, Göteborg och Malmö började registrera inkommande ärenden i NFC:s system (Forum). Pågående ärenden som redan registrerats i Tekpro avslutades dock fortfarande i det systemet, så ärenden hos NFC fortsatte att avslutas i Tekpro även under 2017 (Polismyndigheten 2018).

Huvudlaboratoriet i Linköping, som hela tiden utgått ifrån NFC:s system, står dock för en såpass stor majoritet av undersökningarna hos NFC (92 procent) att detta inte verkar påverka resultaten, annat än möjligen marginellt under 2017. I syfte att kontrollera hur stor betydelse detta har för resultaten studerades nämligen om de ser annorlunda ut om endast NFC Linköping ingår (se figur 22).

Figur 22. Andelen utredda ärenden avslutade där någon forensisk undersökning hos NFC genomfördes senaste året, totalt samt för huvudlaboratoriet i Linköping.

Fotnot: Uppgift om driftställe saknades i datauttaget över forensiska undersökningar hos NFC utförda under 2016, och därför kan det inte redovisas för utredda ärenden avslutade under 2017.

I början av undersökningsperioden fanns laboratorier även vid de regionala forensiska sektionerna, vilka registrerade sina undersökningar i ärendehanteringssystemet TekPro. I oktober 2019 genomfördes dock en omorganisation som bland annat innebar att NFC tog över driften av alla forensiska laboratorier, och alla sådana undersökningar skulle därmed istället registreras i NFC:s ärendehanteringssystem Forum (Polismyndigheten 2021a). Det innebär att statistiken över ärenden hos NFC respektive regionala forensiska sektioner riskerar att påverkas av att

det i samband med detta skedde en förflyttning av ärenden. Det går dock inte att urskilja i TekPro vad som handlar om laboratoriearbete och det går därför inte att ta reda på hur många och vilka av de ärenden som tidigare registrerades där som efter omorganisationen skulle ha tillhört NFC.

Att de forensiska ärendehanteringssystemen saknar sammankoppling med polisens ärendehanteringssystem medför att det finns en viss osäkerhet kring när ett forensiskt ärende avslutats, eftersom de forensiska ärendehanteringssystemen inte automatiskt tar in information om att ett polisiärt ärende har blivit nedlagt eller redovisats till åklagare. För framförallt det ärendehanteringssystem som används av forensiska sektioner och it-brottscentrum (TekPro) är det relativt vanligt att det första forensiska ärendet inom polisärendet registrerats som avslutat först efter att polisärendet avslutats (24 % av ärendena, medan motsvarande andel för NFC är 12 %).

Bilaga 3. Mer om tidsserieanalys

För att möjliggöra tidsserieanalys presenterades handläggningstiderna månadsvis, eftersom minst 50 tidpunkter rekommenderas för detta (Hecht och Zitzmann 2021). Vid tidsserieanalys användes en funktion i statistikprogrammet R som automatiskt väljer ut den lämpligaste så kallade ARIMA-modellen (funktionen "auto.arima"). Den utvalda modellen applicerades därefter på både tidsserien över forensisk handläggningstid och handläggningstid för de polisiära ärendena (så kallad *pre-whitening*). För att ta reda på om det förekommer ett samband över tid utfördes efter detta en analys över om det förekommer korrelation över tid (så kallad *cross-correlation*). Om ett signifikant samband syntes utfördes därefter även regressionsanalys (på tidsserierna efter så kallad *pre-whitening*), för att ta reda på hur stor del av variationen över tid i polisiär handläggningstid som förklaras av den forensiska handläggningstiden. Den förklarade variationen baserades på R^2 -värdet från denna regressionsanalys. För mer information om tidsserieanalys, se till exempel Cryer och Chan 2008.

Den modell som valdes ut för tidsserien över *medianen* i NFC:s handläggningstid var ARIMA (2,1,2). Den modell som valdes ut för tidsserien över *genomsnittlig* handläggningstid hos NFC var ARIMA (0,1,1) med drift.³⁵ Enligt cross-correlation syntes inget statistiskt signifikant samband mellan medianen för NFC:s handläggningstid och polisiär handläggningstiden för ärenden med sådan undersökning. För medelvärdet påvisades däremot ett statistiskt signifikant positivt samband mellan observationer i tidsserierna som gäller samma tidpunkt (lag 0), men inte mellan observationer vid olika tidpunkter (t.ex. om den genomsnittliga polisiära handläggningstiden en given månad skulle samvariera med handläggningstiden hos NFC månaden dessförinnan). När ärenden med

³⁵ Med dessa modeller var tidsserien inte längre statistiskt signifikant på KPSS-test och Ljung-Box test, vilket indikerar att de blev stationära, och alltså lämplig för analys av cross-correlation.

enbart DNA-undersökning på prov exkluderades från statistiken var den modell som valdes ut för tidsserien över genomsnittet fortfarande densamma som tidigare, medan den modell som valdes ut för medianen ändrades till ARIMA (1,1,0) (1,0,0) [12] med drift.

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

Box 1386/Tegnérgatan 23, SE-111 93 STOCKHOLM

Tel +46 (0) 8 527 58 400, info@bra.se, www.bra.se

urn:nbn:se:bra-1067